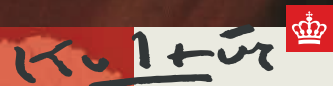

FOLKEBIBLIOTEKER I TAL 2019

MINISTERIET

SLOTS- OG KULTURSTYRELSEN

01	Om Folkebiblioteker i tal 2019	4
02	Hvad fortæller tallene?	6
03	Besøg på bibliotekerne	8
04	Bibliotekernes brugere og ikkebrugere	14
05	Mødested for aktiviteter og læring	28
06	Udlån og bestand	38
07	De fysiske rammer	48
08	Ressourcer	52
	Find flere tal om bibliotekerne	58

01

OM FOLKEBIBLIOTEKER I TAL 2019

■ Rapporten Folkebiblioteker i tal 2019 viser udviklingen på en række af folkebibliotekernes centrale områder og brugen af bibliotekernes tilbud med udgangspunkt i statistikker og undersøgelser. Rapporten baserer sig på forhold i årene til og med 2019 og viser således udviklingen på landets biblioteker, før coronakrisen satte sit præg på bibliotekernes og det øvrige samfunds aktiviteter.

Folkebibliotekerne var med deres samlede besøgstal på 37,4 mio. fortsat blandt de mest besøgte kulturinstitutioner i Danmark i 2019, og bibliotekernes tilbud – både de fysiske og de digitale – er velbenyttede. I 2019 steg både det fysiske og digitale

bogudlån, og bogudlånet udgjorde fortsat langt den største andel af det samlede udlån af alle materialetyper. Der blev i 2019 afholdt flere arrangementer på bibliotekerne end nogensinde før, hvor bibliotekerne bød på en lang række forskelligartede aktiviteter og arrangementer. Bibliotekerne tiltrækker med deres tilbud en bred gruppe brugere overalt i Danmark, men der er også borgere, der ikke finder vej til bibliotekerne eller bruger bibliotekernes digitale tilbud. Som noget nyt sætter rapporten ikke kun fokus på bibliotekernes brugere, men også på bibliotekernes ikkebrugere. Dette er bare nogle af de emner, der kan læses mere om i Folkebiblioteker i tal 2019.

OM DATAMATERIALET BAG RAPPORTEN

De anvendte tal i Folkebiblioteker i tal 2019 kommer primært fra bibliotekernes indberetning til Danmarks Statistik, borgernes svar i Kulturvaneundersøgelsen og bibliotekernes svar i Slots- og Kulturstyrelsens spørgeskemaundersøgelse Biblioteksbarometer for folkebiblioteker.

På en række områder er det muligt at følge udviklingen i årene fra 2009. Det gælder især for tallene fra Danmarks Statistik, der generelt måler på de samme parametre fra år til år, selvom der i takt med bibliotekernes og samfundets udvikling er sket ændringer. For årene 2016 og 2017 mangler der dog data på flere områder, da folkebibliotekernes overgang til et nyt bibliotekssystem gav udfordringer med en række dataleverancer.

Kulturvaneundersøgelsen dækker danskernes kulturvaner, medieforbrug og fritidsaktiviteter og gennemføres af Danmarks Statistik i samarbejde med Kulturministeriet, herunder Slots- og Kulturstyrelsen. Statistikken er udarbejdet siden 1964, men er i sin nuværende form kun i begrænset omfang sammenlignelig med tidligere udgivelser.

I Folkebiblioteker i tal 2019 indgår Slots- og Kulturstyrelsens årlige undersøgelse Biblioteksbarometer for folkebiblioteker. Biblioteksbarometeret giver i højere grad end Danmarks Statistiks tal et øjebliksbillede, der kan være forskelligt fra år til år, så tallene ikke altid kan sammenlignes over tid.

INDBLIK I DEN AKTUELLE UDVIKLING PÅ BIBLIOTEKSOMRÅDET

Der sættes i Folkebiblioteker i tal 2019 desuden spot på en række aktuelle temaer og tendenser på biblioteksområdet samt udvalgte projekter støttet af Udviklingspuljen for folkebiblioteker og pædagogiske læringscentre, hvis formål er at understøtte udviklingen på biblioteksområdet.

Flere oplysninger om de berørte emner og andre områder inden for bibliotekssektoren kan ses på Danmarks Statistiks og Slots- og Kulturstyrelsens hjemmesider:

www.statistikbanken.dk/18

<https://slks.dk/omraader/kulturinstitutioner/biblioteker/biblioteksstatistik/biblioteksbarometer/>

Bibliotek / fotograf: 1: Frederiksberg Bibliotek. 2: Herlev Bibliotek / Kristoffer Juel Poulsen. 3: Fuglebjerg Bibliotek / Adam Grønne. 4: Solrød Bibliotek og Kulturhus / Lasse Peter Nielsen. 5: Dokk1 / Ole Thiesen. 6: Frederiksberg Bibliotek. 7: Brøndby-Bibliotekerne / Sole Feilberg. 8: Frederiksberg Bibliotek. 9: Guldborgsund-bibliotekerne / Ingrid Riis.

02 HVAD FORTÆLLER TALLENE?

■ SAMLET UDLÅN PÅ BOGOMRÅDET I FREMGANG

I 2019 var der en samlet fremgang i de fysiske og digitale bogudlån på 4 % sammenlignet med 2018.

■ MINDRE FREMGANG I DET FYSISKE BOGUDLÅN

For første gang i en årrække steg det fysiske bogudlån. I 2019 blev der udlånt 24,4 millioner fysiske bøger på folkebibliotekerne, hvilket er 45.000 flere end året før.

■ FORTSAT STOR STIGNING I DIGITALE UDLÅN

Der blev udlånt 5 millioner e-bøger og netlydbøger på bibliotekernes digitale platforme i 2019, hvilket er en stigning på 32 % i forhold til året før. Tal fra eReolens udlånsstatistik viser, at af de udlånte digitale titler i 2019 var 60 % netlydbøger og 40 % e-bøger.

■ BRUG AF ELEKTRONISKE RESSOURCER STEG 30 %

Fra 2018 til 2019 er forbruget af bibliotekernes elektroniske ressourcer steget med 30 %. I 2014 udgjorde brugen af elektroniske ressourcer 18 % af alle udlån, og i 2019 var dette tal steget til 29 %.

■ FYSISKE BØGER UDGJORDE STØRSTEDELEN AF DET SAMLEDE BOGUDLÅN

På trods af stor fremgang i digitale bogudlån udgjorde det fysiske bogudlån med 24,4 millioner udlån 82 % af det samlede bogudlån på landets biblioteker i 2019, der var på 29,9 millioner udlån. Den fysiske bog var dermed fortsat danskernes foretrukne læsemedie.

■ BIBLIOTEKERNE ER FORTSAT VELBESØGTE

Folkebibliotekerne var med deres samlede besøgstal på 37,4 mio. fortsat blandt de mest besøgte kulturinstitutioner i Danmark i 2019. 43 % af danskerne svarede i Kulturvaneundersøgelsen, at de havde besøgt biblioteket fysisk inden for en tremåneders periode i 2019. Knap en tredjedel af danskerne benyttede bibliotekernes digitale tjenester i samme periode.

■ HVEM ER BIBLIOTEKERNES BRUGERE?

Tal fra Kulturvaneundersøgelsen viser blandt andet, at kvinder i højere grad end mænd benytter bibliotekernes tilbud. Derudover kommer personer med lang videregående uddannelse oftere på bibliotekerne end personer med kortere uddannelser. 52 % af befolkningen med anden etnisk herkomst end dansk har besøgt bibliotekerne fysisk i 2019 – det er 10 procentpoint mere end personer med dansk oprindelse.

■ HVEM ER BIBLIOTEKERNES IKKEBRUGERE?

Ikkebrugere af både bibliotekernes fysiske og digitale tilbud findes i alle aldre og på tværs af køn. Ikkebrugerne fordeler sig ligeledes jævnt i alle landsdele. Dog findes størstedelen af bibliotekernes ikkebrugere blandt grupper i befolkningen med kortere uddannelse.

■ FLERE ARRANGEMENTER PÅ BIBLIOTEKERNE

I 2019 blev der afholdt 25.646 arrangementer om alt fra litteratur til teknologi på folkebibliotekerne. Det er en stigning på 5 % siden 2018. Antallet af arrangementer på bibliotekerne er steget med hele 90 % siden 2011.

■ LÆSEKLUBBER ER POPULÆRE

Læseklubberne er yderst populære. Bibliotekerne lagde hus til 3.087 læseklubber i 2019, hvoraf lidt over halvdelen, 1.660, var drevet af brugerne.

■ FORTSAT FOKUS PÅ LÆSELYST

Der er særligt fokus på læsning og læselyst i disse år, og 97 % af folkebibliotekerne arbejdede i 2019 aktivt for at styrke lysten til at læse hos børn og unge igennem projekter og faste aktiviteter.

■ FALDENDE INDTÆGTER

I 2019 udgjorde folkebibliotekernes samlede indtægter 2,7 mia. kr. svarende til et fald på 1,8 % fra 2018 til 2019. De samlede indtægter er faldet med 15,7 % siden 2009.

■ MINDRE NEDGANG I ANTAL FILIALER OG BOGBUSSER

I 2019 var der 311 biblioteksfilialer fordelt i hele landet, hvilket er et fald på fire filialer i forhold til året før.

■ FOLKEBIBLIOTEKERNES PERSONALE

I 2019 var der i alt 3.581 årsværk ansat på landets folkebiblioteker. Det er et fald på 74 årsværk siden 2018 svarende til 2 %. Bibliotekarere udgjorde 50 % af folkebibliotekernes personale i 2019, og andet akademisk personale udgjorde 7 %.

03

BESØG PÅ BIBLIOTEKERNE

- I 2019 steg besøgene på bibliotekernes digitale tjenester, mens bibliotekernes fysiske besøgstal ligger relativt stabilt. Særligt på eReolen har der samlet set været en markant stigning i antallet af besøg. Antallet af aktive bibliotekslånere er i 2019 steget i forhold til året før.

BESØG: NØGLETAL FOR 2019

■ Fysiske besøg:	37,4 mio.
■ Aktive lånere:	1,9 mio.
■ Besøg på bibliotekernes lokale hjemmesider/app:	29,1 mio.

Folkebibliotekerne var med deres samlede besøgstal på 37,4 mio. blandt de mest besøgte kulturinstitutioner i Danmark i 2019. Ud over de fysiske besøg på bibliotekerne er der omfattende aktivitet og besøg på bibliotekernes digitale tjenester. Antallet af fysiske besøg på folkebibliotekerne har ligget relativt stabilt de seneste år med en stigning på 4 % siden 2009. I 2019 var der et lille fald i forhold til 2018 med 221.000 færre fysiske besøg, hvilket svarer til et fald på 0,6 %. I 2015 havde folkebibliotekerne det hidtil højeste antal fysiske besøg med 38,3 mio. besøg.

Bibliotekerne byder på mange aktiviteter ud over de traditionelle ydelser som bogudlån. I dag fungerer biblioteker i høj grad som åbne kulturinstitutioner, der danner rammen om mange lokale fællesskaber, klubber og aktiviteter.

Flere aktiviteter: Studerende benytter studierum og læsesale. Mange mødes i bogklubber eller deltager i de mange øvrige bibliotekstilbud. Øvrige services, som benyttes af mange borgere, er blandt andet adgang til computere og til printfaciliteter. De mange aktiviteter og tilbud kan være medvir-

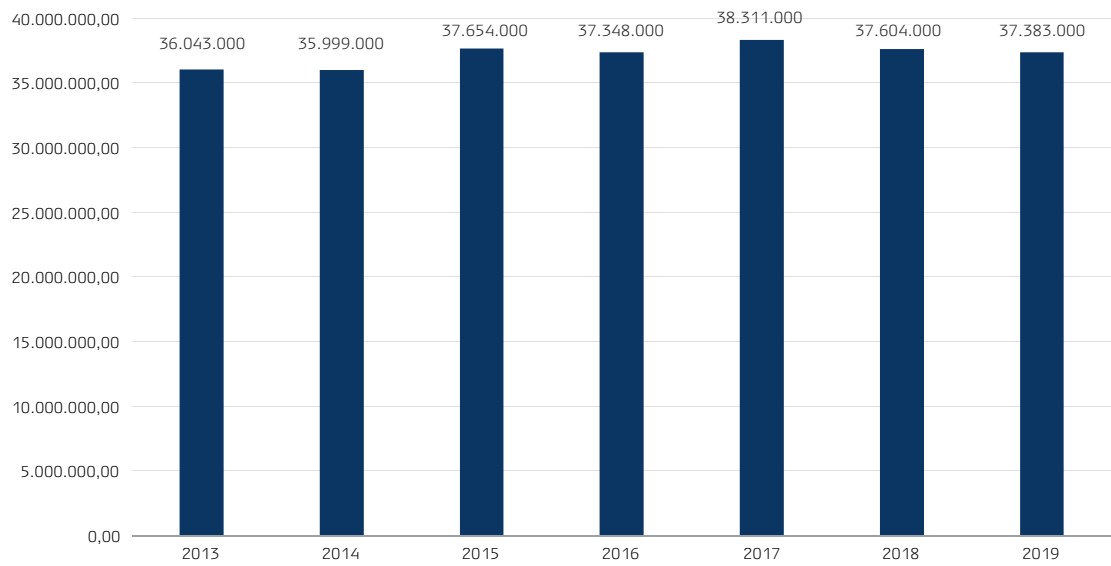
kende til de høje besøgstal på bibliotekerne, som med de varierede tilbud er relevante for mange forskellige befolkningsgrupper.

Flere åbningstimer: Med til forklaringen på de fortsat høje besøgstal på bibliotekerne kan høre de stadigt længere åbningstider i forbindelse med åbne biblioteker, hvor brugere kan komme på bibliotekerne uden for betjeningstiden. Læs mere om åbningstimer i kapitel 6: De fysiske rammer.

Flere institutioner under samme tag: Derudover er flere biblioteker organisatorisk koblet sammen med og deler hus med andre institutioner som for eksempel borgerservice og kulturhuse, og det er ikke alle steder, det er muligt at adskille optællingerne af besøgende. Dog har alle registrerede besøgende været på eller igennem biblioteket.

Biblioteksaktiviteter uden for biblioteket: Folkebibliotekerne er med til at drive en lang række aktiviteter uden for bibliotekernes fysiske rammer, for eksempel eksterne arrangementer og brugerdrevne læseklubber, der ikke indgår i registreringen af bibliotekernes besøgstal.

Fig. 1: Fysiske besøg på folkebibliotekerne

Kilde: Danmarks Statistik, www.statistikbanken.dk, BIB2B

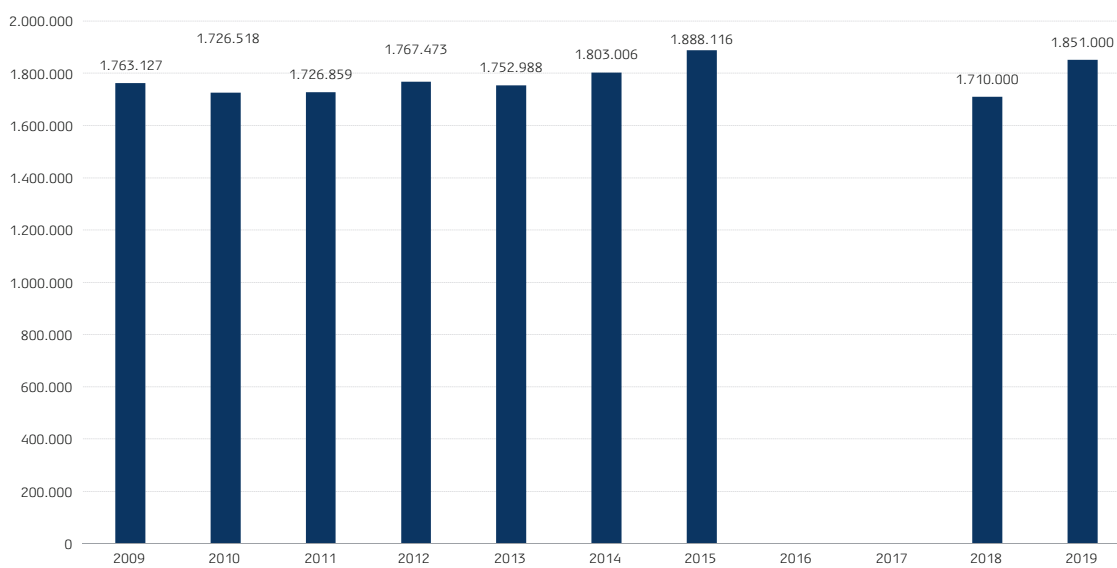
ANTALLET AF BIBLIOTEKERNES AKTIVE LÅNERE LIGGER STABILT

Antallet af aktive lånere på landets folkebiblioteker har ligget relativt stabilt de seneste år, hvor det på landsplan har ligget på mellem 1,7 og 1,9 mio. En aktiv låner defineres ved at låne mindst ét fysisk materiale fra biblioteket om året. I 2019 er antallet af aktive lånere steget med 8 % i forhold til 2018.

Digitale udlån indgår ikke i Danmarks Statistiks definition og optælling af aktive lånere. Det vil sige, at brugere, der udelukkende låner materialer fra bibliotekernes digitale tjenester, endnu ikke

bliver talt med i opgørelsen over bibliotekernes aktive lånere. I Kulturvaneundersøgelsen fremgår det, at nogle biblioteksbrugere kun bruger bibliotekernes digitale tjenester, som eksempelvis eReolen, Filmstriben og Litteratursiden. Læs mere om folkebibliotekernes brugere og ikkebrugere i kapitel 4: Bibliotekernes brugere. Her fremgår det, at langt de fleste brugere af bibliotekernes digitale tjenester i forvejen kommer på de fysiske biblioteker, men 5 % er udelukkende digitale brugere, der ikke besøger de fysiske biblioteker.

Fig. 2: Aktive personlige lånere

Kilde: Danmarks Statistik, www.statistikbanken.dk, BIB7

DET SAMLEDE ANTAL BESØG PÅ BIBLIOTEKERNES DIGITALE TJENESTER ER STEGET

De danske folkebiblioteker har en række digitale platforme og tjenester, der understøtter forskellige formål, og hvor brugere tilbydes et bredt indhold. I det følgende ses der på antallet af bibliotekernes digitale besøg, hvilket er med til at give et samlet billede af omfanget af brug af og besøg på bibliotekerne. Brugen af bibliotekernes digitale tilbud er

samlet set steget markant igennem de senere år. En stor del af folkebibliotekernes digitale formidling sker desuden aktivt via sociale medier. Tal for de digitale tjenesters aktivitet på sociale medier indgår dog ikke på nuværende tidspunkt i publikationen Folkebiblioteker i tal.

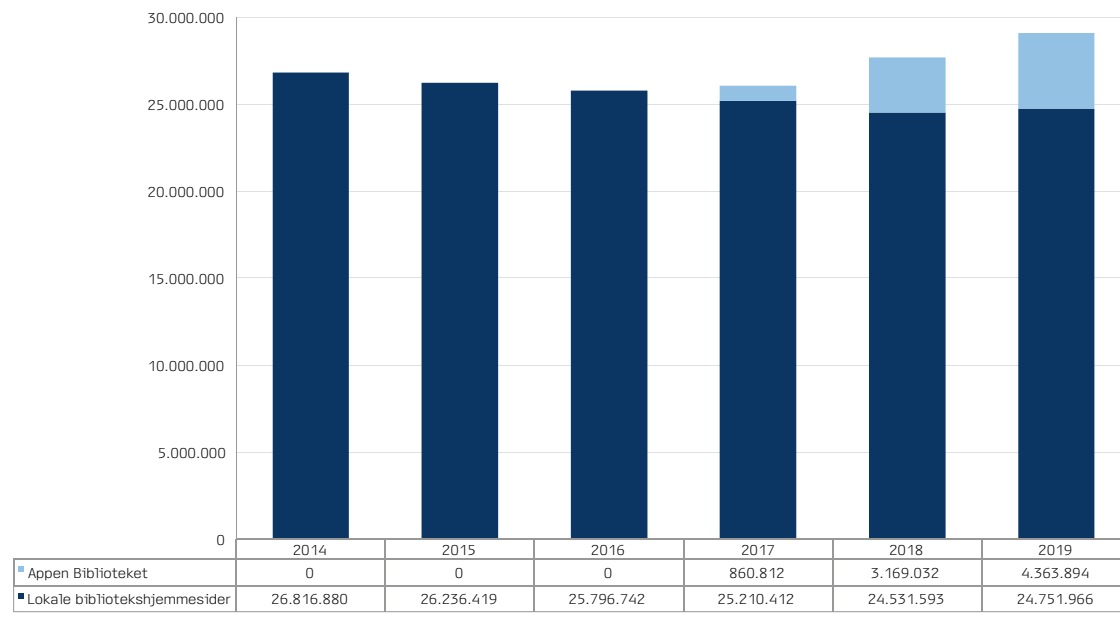
BESØG PÅ FOLKEBIBLIOTEKERNES HJEMMESIDER OG PÅ BIBLIOTEKET-APPEN

På folkebibliotekernes hjemmesider og apps kan brugerne reservere materialer, holde sig orienterede om aktuelle arrangementer og temaer samt blive inspireret til for eksempel nye læseoplevelser.

Det samlede besøg på folkebibliotekernes hjemmesider og biblioteket-appen er steget siden 2014,

hvor en del af landets kommunale folkebiblioteksvæsener begyndte at få det fælles hjemmesidesystem (DDB-CMS) som en del af Danskernes Digitale Bibliotek (DDB). Fra juli 2020 er det den nye forening Det Digitale Folkebibliotek, der varetager opgaver med at drive og udvikle løsninger inden for folkebibliotekernes digitale tilbud.

Figur 3: Besøg på folkebibliotekernes hjemmesider og Biblioteket-appen

Kilde: Det Digitale Folkebibliotek

BESØG PÅ BIBLIOTEKERNES DIGITALE TJENESTER

En række af bibliotekernes digitale tjenester har over en årrække haft et stigende antal besøg, heriblandt bibliotek.dk, faktalink.dk og Filmstriben. For eReolens vedkommende har der været en stigning i antallet af besøg på ereolen.dk og eReolen Go samlet, også uden at man medtager besøg på eReolen-appen, der i 2019 havde et meget stort antal besøg. Det er ikke muligt at sammenligne med antal besøgende på eReolen-appen i tidligere år, da tallene for 2019 er opgjort på en anden måde end tidligere. Litteratursiden.dk har i 2019 haft en stor stigning i antallet af besøg i forhold til året før. Biblo og eKurser havde et fald i antallet af besøg i forhold til året før.

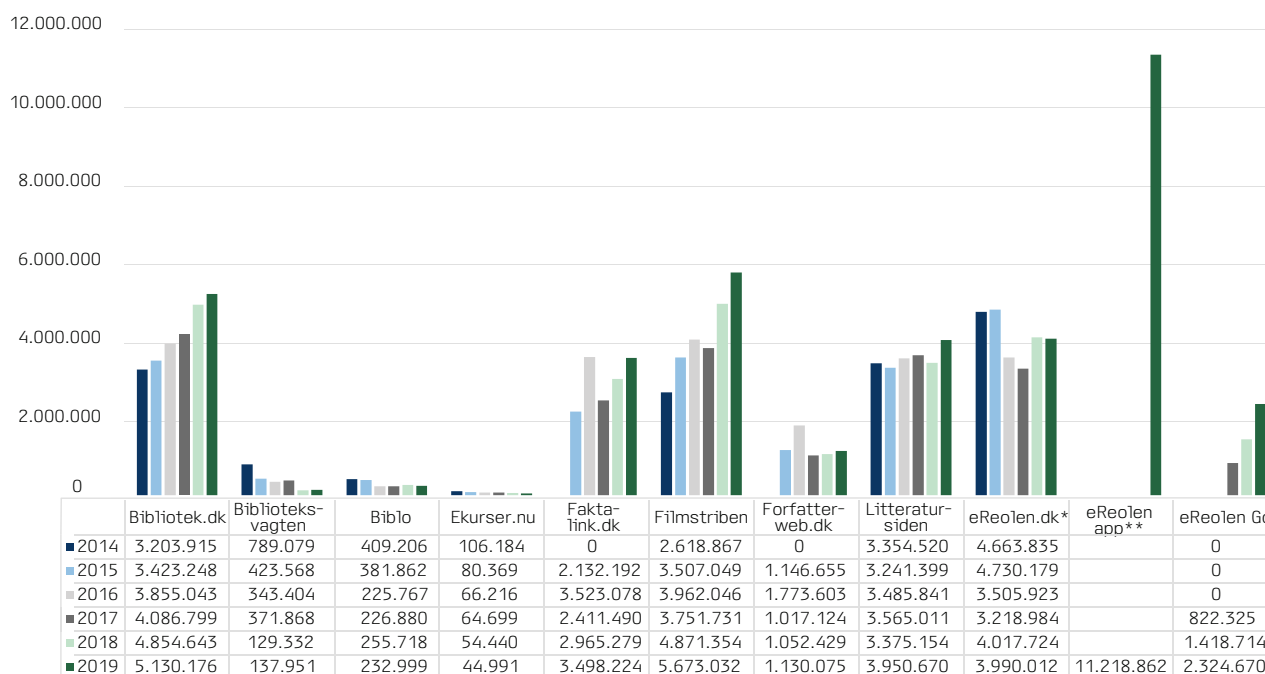
eReolen er folkebibliotekernes fælles digitale bogtjeneste med e-bøger, netlydbøger og podcasts, som både kan lånes via eReolens hjemmeside og appen eReolen. Ud over eReolen, der primært har litteratur på dansk for voksne, findes også eReolen Go, som er en platform målrettet mod børn og unge, og eReolen Global, der indeholder e-bøger og netlydbøger på engelsk. Ud over at brugerne kan låne e-

bøger, netlydbøger og podcasts på eReolens platforme, bliver der i høj grad formidlet litteratur på eReolens platforme, ofte ud fra forskellige tematikker.

På eReolen har der i de seneste år været en markant stigning i antal besøg samlet set. Fra 2018 til 2019 har der været et lille fald på hjemmesiden eReolen.dk, men samtidig ses der et højt antal daglige besøg på eReolen-appen i 2019. På eReolen Go kan man se en eksplosiv stigning i antallet af besøg siden lanceringen i 2017. Stigningen i antallet af besøg på eReolen Go kan hænge sammen med, at flere skoler er blevet tilknyttet tjenesten, som i stor grad bliver brugt i forbindelse med fri-læsning i folkeskolen.

Filmstriben, bibliotekernes digitale filmtjeneste, har haft en markant stigning i antal besøg siden 2014. I 2019 steg antallet af besøg med 30 % i forhold til året før. Fra 2014 til 2019 er antallet af besøg på Filmstriben mere end fordoblet fra 2,6 mio. i 2014 til 5,7 mio. i 2019.

Figur 4: Besøg på bibliotekernes øvrige digitale tjenester

* I 2014 er tallene for ereolen.dk og Netlydbog lagt sammen.

**Tallet for eReolen-appen 2019 dækker over antal daglige brugere lagt sammen for hele året (hvis en bruger besøger appen flere gange på en dag, tælles det stadig som én bruger). De andre tal fra webstederne tæller besøg. Det vil sige, hvor mange besøg der har været på hjemmesiderne, og i de tal kan den samme bruger godt tælle flere gange pr. dag.

Bibliotek.dk er en fælles søgedatabase for alle danske biblioteker, herunder folke-, forsknings-, og fagbiblioteker. På bibliotek.dk kan borgere i hele landet søge materiale, der ikke er tilgængeligt i deres egen kommune, andre steder i landet og bestille det hjem. Der har fra 2018 til 2019 været en stigning på 6 % i antallet af besøg på bibliotek.dk. Fra 2014 til 2019 er antallet af besøg på bibliotek.dk steget med mere end 60 % fra 3,2 mio. i 2014 til 5,1 mio. besøg i 2019.

Biblioteksvagten er en landsdækkende spørgetjeneste, der besvarer de spørgsmål, som brugerne måtte have til deres bibliotek. Fra 2018 til 2019 har der været en stigning i antallet af besøg på Biblioteksvagten på 7 %. Dog har antallet af besøg siden 2014 været voldsomt nedadgående fra næsten 789.079 besøg i 2014 til 137.951 i 2019.

Biblo (nedlagt 31. december 2019) var bibliotekernes onlinefællesskab for børn under 14 år, hvor børn kunne dele interesser, boganbefalinger og andet med hinanden i åbne onlinegrupper. Biblo dannede også rammen om flere konkurrencer, der ofte blev lavet i et samarbejde mellem skoler og det lokale bibliotek. F.eks. var Sommerbogen Danmarks største læsekonkurrence, hvor over 4.000 børn deltog hver sommer. Med ca. 233.000 besøg på Biblo i 2019 faldt antallet af besøg med 9 % i forhold til året før.

eKurser.nu er bibliotekernes online e-læringsportal, der giver adgang til en række korte IT-kurser produceret af danske folkebiblioteker, og bl.a. tilbydes der kurser til brugere med et begrænset IT-kendskab. Besøgstallet på eKurser.nu har igennem de seneste seks år været faldende.

Faktalink er en platform, der indeholder en samling artikler om samfundsrelevante og historiske emner, som har bred interesse og henvender sig til en bred målgruppe, men primært benyttes af folkeskolens ældste klasser, gymnasieelever, lærere, studerende og bibliotekarer samt researchere. Fra 2018 til 2019 er antallet af besøg på Faktalink steget med 18 %. Der var i alt 3.5 mio. besøg på Faktalink i 2019.

Forfatterweb.dk er et forfatterleksikon over danske og udenlandske forfattere. Der var mere end 1.130.000 besøg på forfatterweb.dk i 2019. Antallet af besøg på platformen er fra 2018 til 2019 steget med 7 %.

Litteratursiden er bibliotekernes fælles hjemmeside, der tilbyder anmeldelser af og information om litteratur og henvender sig til alle, som har lyst til at blive inspireret til gode læseoplevelser. Litteratursiden er generelt flittigt besøgt med næsten 4 mio. besøg i 2019 og har oplevet en markant stigning på næsten 600.000 besøg siden 2018 svarende til en stigning på 17 %.

04

BIBLIOTEKERNES BRUGERE OG IKKEBRUGERE

- Folkebibliotekerne er fortsat blandt de mest besøgte kulturinstitutioner i Danmark. Men hvem er biblioteksbrugerne, og hvem bruger ikke bibliotekernes tilbud?

KORT OM BRUGERNE AF BIBLIOTEKERNE

- 43 % af danskerne svarede i Kulturvaneundersøgelsen, at de havde besøgt biblioteket fysisk inden for en tremåneders periode i 2019.
- Knap en tredjedel af danskerne benyttede bibliotekernes digitale tjenester inden for en tremåneders periode i 2019.
- 52 % af befolkningen med anden etnisk herkomst end dansk har besøgt bibliotekerne fysisk inden for en tremåneders periode i 2019 – det er 10 procentpoint mere end personer med dansk oprindelse.
- Halvdelen af de 35-44-årige har været fysisk på biblioteket inden for en tremåneders periode i 2019.
- Personer med lang videregående uddannelse kommer oftere på bibliotekerne end personer med kortere uddannelser.
- Brugere af bibliotekernes tilbud benytter generelt flere kulturaktiviteter end bibliotekernes ikkebrugere.

Om Kulturvaneundersøgelsen

Kulturvaneundersøgelsen er udarbejdet af Danmarks Statistik for Kulturministeriet og giver indblik i befolkningens kulturaner, herunder brug af folkebibliotekernes tilbud. Kulturvaneundersøgelsen bygger på ca. 3.000 gennemførte interviews pr. kvartal blandt et repræsentativt udsnit af befolkningen i alderen 16 år og opefter. Statistikken er udarbejdet siden 1964, senest i 2012, men er i sin nuværende form kun i begrænset omfang sammenlignelig med tidligere udgivelser. Læs mere om kilder og metoder i statistikdokumentationen på Danmarks Statistiks hjemmeside.

Tal om bibliotekernes brugere

Oplysningerne i dette kapitel kommer primært fra Kulturvaneundersøgelsens besvarelser for 2019 og dækker kvartalerne 2. kvartal 2019-1. kvartal 2020. Tallene i kapitlet er baseret på besvarelserne blandt alle, der har benyttet bibliotekernes tilbud og svaret. Dette kapitel belyser andelen af de adspurgte, der har benyttet bibliotekernes tilbud fordelt på forskellige parametre, for eksempel alder, køn eller socioøkonomisk status.

De procentvise angivelser i dette kapitel viser, hvor store andele af forskellige grupper i befolkningen, der har svaret, at de har benyttet bibliotekernes tilbud inden for en tremåneders periode i 2019.

DANSKERNES BIBLIOTEKSBRUG I 2019

43 % af danskerne besøgte bibliotekerne inden for en tremåneders periode i 2019. Landets biblioteker er dermed fortsat blandt de mest besøgte kulturinstitutioner i Danmark. 29 % af danskerne benyttede bibliotekernes digitale tjenester som eksempelvis eReolen og Filmstriben inden for en tremåneders periode i 2019.

Størstedelen af dem, der besøger bibliotekerne, svarer, at de kommer 1-3 dage om måneden på biblioteket eller sjældnere. 14 % af dem, der besø-

ger bibliotekerne, er hyppigere brugere og svarer, at de besøger biblioteket dagligt eller 1-4 dage om ugen. Ligesom blandt brugerne af det fysiske bibliotek svarer størstedelen af dem, der benytter bibliotekernes digitale tilbud, at de har brugt bibliotekets digitale tjenester 1-3 dage om måneden eller sjældnere.

Langt de fleste brugere af bibliotekernes digitale tjenester kommer i forvejen på de fysiske biblioteker, men 5 % er udelukkende digitale brugere, der ikke besøger de fysiske biblioteker.

Tabel 1: Hyppighed i befolkningens brug af bibliotekernes tilbud i 2019 (procent af befolkningen 16+ år)

	Har været (fysisk) på biblioteket	Har brugt bibliotekets digitale tjenester
Flere gange dagligt	0%	0%
Dagligt eller næsten dagligt	1%	1%
3-4 dage om ugen	1%	1%
1-2 dage om ugen	4%	3%
1-3 dage om måneden	19%	13%
Sjældnere end 1-3 dage om måneden	18%	11%
Har ikke brugt bibliotekets tilbud i perioden	57%	71%

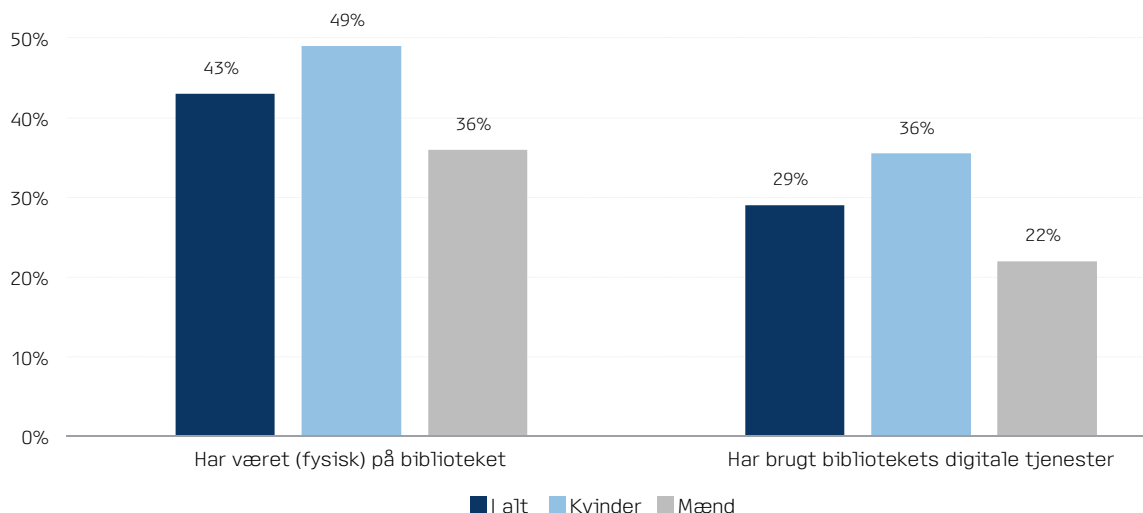
Kilde: Danmarks Statistik, KVVHYP01: Forbrug af billedkunst, motion, litteratur, spil og bibliotek (kvarantal) i de seneste tre måneder efter aktivitet, alder, køn og hyppighed, 2019 (2KV2019-1KV2020)

KVINDER BENYTTER BIBLIOTEKERNES TILBUD I HØJERE GRAD END MÆND

Tal fra Kulturvaneundersøgelsen viser, at 49 % af kvinderne i den danske befolkning har været fysisk på et bibliotek inden for en tremåneders periode i 2019. For mændenes vedkommende er andelen nede på 36 %. Samme tendens ses ved brugen af bibliotekernes digitale tjenester. Her svarer

36 % af kvinderne og 22 % af mændene, at de har benyttet de digitale tjenester. Kvinders brug af bibliotekernes fysiske tilbud ligger dermed 6 procentpoint over det samlede landsgennemsnit, og mænds 7 procentpoint under.

Figur 5: Brug af bibliotekernes tilbud fordelt på køn

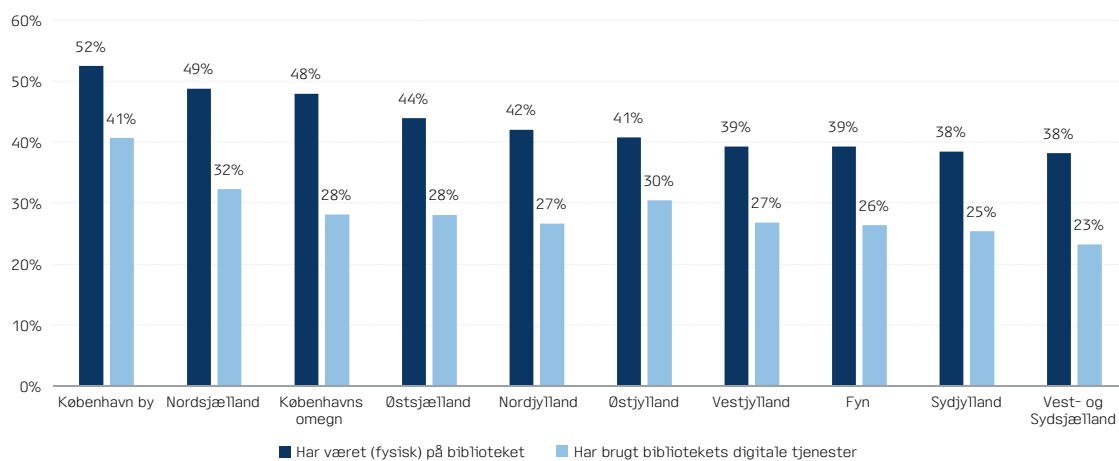
Kilde: Danmarks Statistik, KVVH0VED: Befolkningens brug af kulturaktivitet, 2019 (2KV2019-1KV2020)

BIBLIOTEKSBRUG VARIERER EFTER BOPÆL

Brugen af bibliotekernes tilbud varierer, afhængigt af hvor i landet man bor. København er det sted i landet, hvor størstedelen af befolkningen har benyttet både de fysiske og digitale bibliotekstilbud. 52 % af befolkningen bosat i København har været fysisk på biblioteket, og 41 % har benyttet bibliotekernes digitale tilbud i 2019. Den høje biblioteksbrug i København kan hænge sammen med,

at mange studerende er bosat i denne landsdel. Vest- og Sydsjælland og Sydjylland er de landsdele, hvor færrest har benyttet bibliotekernes tilbud. Det er også værd at bemærke, at det er i København og Østjylland efterfulgt af Vestjylland, at der er mindst forskel mellem brugen af det fysiske bibliotek og brugen af bibliotekernes digitale tjenester.

Figur 6: Brug af bibliotekernes tilbud efter landsdel*

Kilde: særkørsel af data fra Danmarks Statistik, Voksnes kulturvaner, 2019 (2KV2019-1KV2020)

*Da der ikke har været tilstrækkeligt med respondenter på Bornholm i 2019, fremgår denne landsdel ikke af oversigten.

BIBLIOTEKSBRUG EFTER ALDER

Kulturvaneundersøgelsen viser, at bibliotekernes tilbud, både de fysiske og digitale, bliver benyttet af alle de adspurgte aldersgrupper fra 16 år og op-efter, men det varierer, hvor meget de enkelte aldersgrupper bruger bibliotekernes tilbud.

I 2019 svarede 51 % af de 35-44-årige, at de besøgte biblioteket fysisk, og de er dermed den aldersgruppe, der hyppigst besøger biblioteket fysisk. De øvrige aldersgrupper, der ligger i toppen i 2019, er de 25-34-årige, hvor 46 % af de adspurgte besøgte biblioteket fysisk. Dernæst kommer de 16-24-årige og 65-74-årige, hvor 44 % besøgte biblioteket fysisk i 2019.

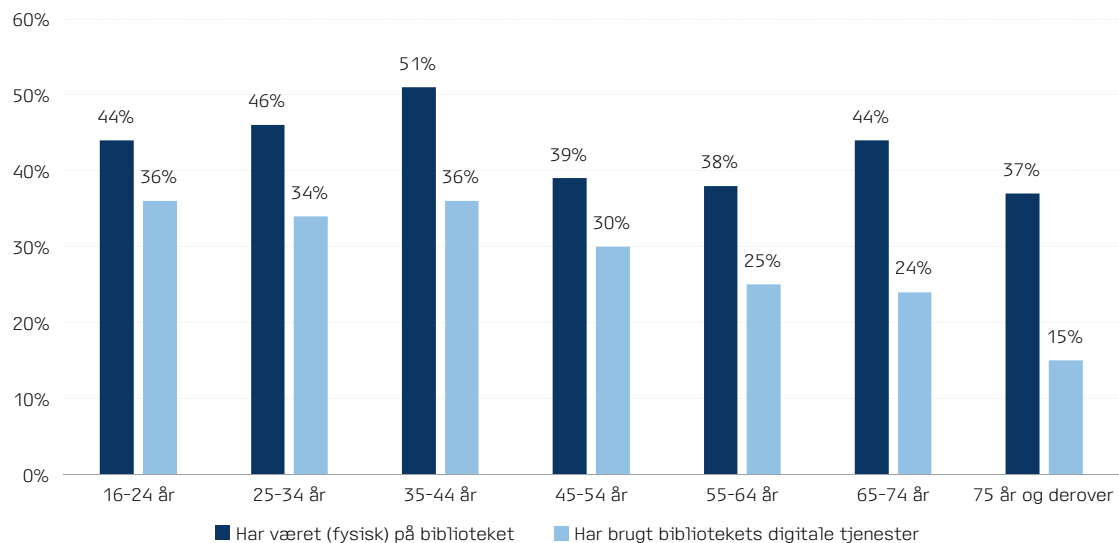
Bibliotekernes digitale tjenester bliver også benyttet af alle aldersgrupper. Dog er der flest brugere blandt de 16-24-årige og 35-44-årige, hvor 36 % har benyttet bibliotekernes digitale tilbud. Der er færrest brugere blandt personer ældre end 75 år, hvor kun 15 % svarer, at de bruger de digitale tilbud.

Biblioteksbrugen efter alder kan sammenstilles med opgørelsen over udlån af materialer fra henholdsvis børne- og voksensamlingerne på landets biblioteker (Figur 8).

Her fremgår det, at de 35-44-årige stod for 41 % af udlånet fra bibliotekernes børnesamlinger i 2019. Dermed kan den høje andel af personer i aldersgruppen 25-44 år, der besøgte bibliotekerne fysisk i 2019, ses i sammenhæng med, at personer i den aldersgruppe har mindre børn og besøger bibliotekerne for at låne bøger til og med dem.

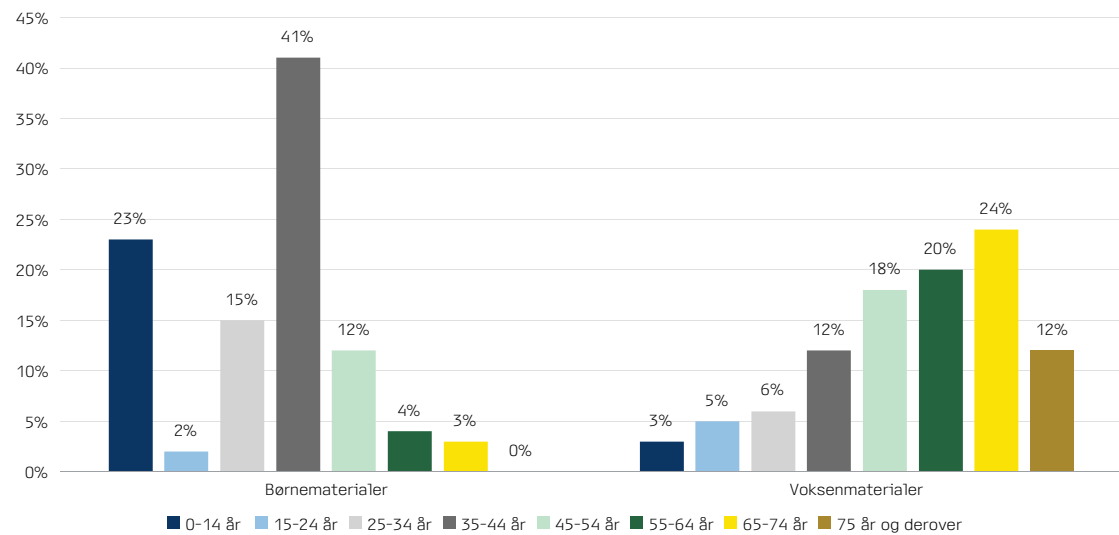
Den gruppe, der ifølge opgørelsen over udlånet af voksenmaterialer står for den største del af udlånet af voksenmaterialer, er personer i aldersgruppen 65-74 år. Personer i denne aldersgruppe stod for 24 % af det samlede voksenudlån.

Figur 7: Brug af bibliotekernes tilbud efter alder

Kilde: Danmarks Statistik, KVIHOVED: Befolkningens brug af kulturaktivitet, 2019 (2KV2019-1KV2020)

Figur 8: Udlån af voksen- og børnematerialer efter alder

Kilde: Danmarks Statistik, BIB3B, Folkebibliotekernes fysiske materialer efter materialetype, opførelse, område, tid, alder og samling, 2019

Herlev Bibliotek. Foto: Kristoffer Juel Poulsen

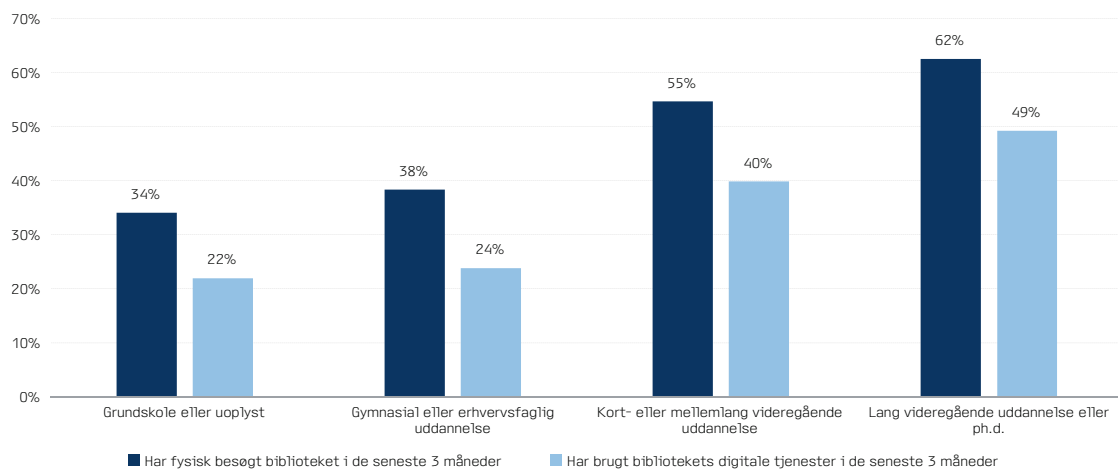
BIBLIOTEKSBRUG STIGER MED UDDANNELSESLEVEL

Kulturvaneundersøgelsen viser, at brugen af bibliotekernes fysiske og digitale tilbud varierer afhængigt af brugerens uddannelsesniveau.

Ser man på brugen af bibliotekernes tilbud ud fra højest fuldførte uddannelse, er det gruppen med lang videregående uddannelse eller ph.d., hvor flest benytter både bibliotekernes fysiske og digitale tilbud. 62 % af gruppen med lang videregående uddannelse eller ph.d. besøgte biblioteket

fysisk i 2019, og 49 % brugte bibliotekets digitale tilbud. I gruppen med grundskole eller ingen oplyst uddannelse havde 34 % besøgt biblioteket fysisk i 2019, og 22 % brugt bibliotekets digitale tilbud. Det er dog også værd at bemærke, at det er blandt dem med kortest uddannelse, at der er mindst forskel mellem brugen af det fysiske bibliotek og brugen af bibliotekernes digitale tjenester.

Figur 9: Brug af bibliotekerne efter uddannelse

Kilde: særkørsel af data fra Danmarks Statistik, Voksnes kulturvaner, 2019 (2KV2019-1KV2020)

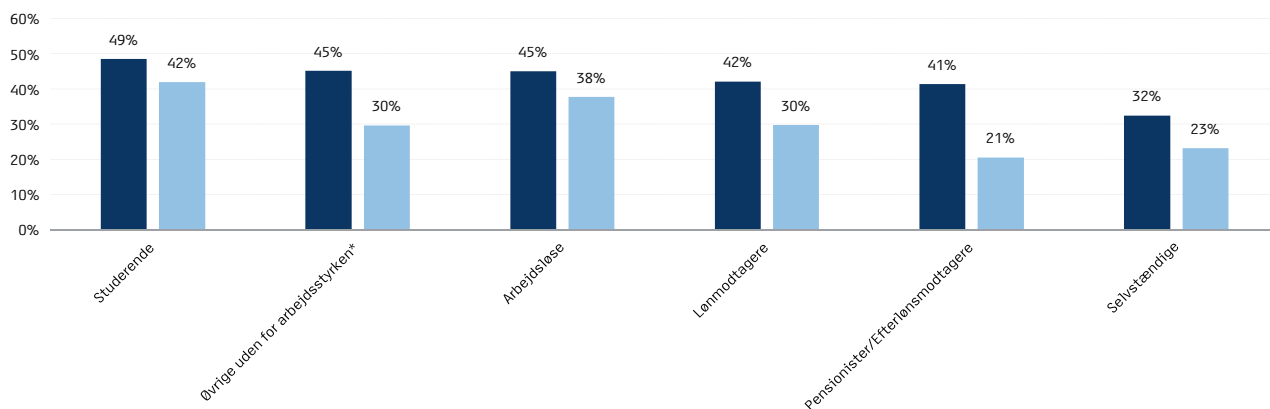
BRUG AF BIBLIOTEKSTILBUD EFTER SOCIOØKONOMISKE FORHOLD OG INDKOMST

Ser man på brugen af bibliotekernes tilbud efter brugerens socioøkonomiske forhold og tilknytning til arbejdsmarkedet, viser Kulturvaneundersøgelsen, at den gruppe, hvor flest gjorde brug af bibliotekernes tilbud i 2019, er de studerende. Her svarer 49 %, at de besøgte biblioteket fysisk, og 42 % benyttede bibliotekets digitale tilbud.

Det er blandt pensionister og efterlønsmodtagere, man finder den største forskel mellem dem, der bruger det fysiske bibliotek, og dem, der bruger bibliotekernes digitale tjenester.

Brugen af bibliotekernes tilbud efter familieindkomst er rimelig jævnt fordelt. Den indkomstgruppe, hvor flest har besøgt bibliotekerne fysisk, er dog den gruppe med den laveste familieindkomst på 0-150.000 kr. årligt. Det er også denne indkomstgruppe, hvor flest benytter bibliotekernes digitale tilbud. Mange studerende er typisk med i denne indkomstgruppe.

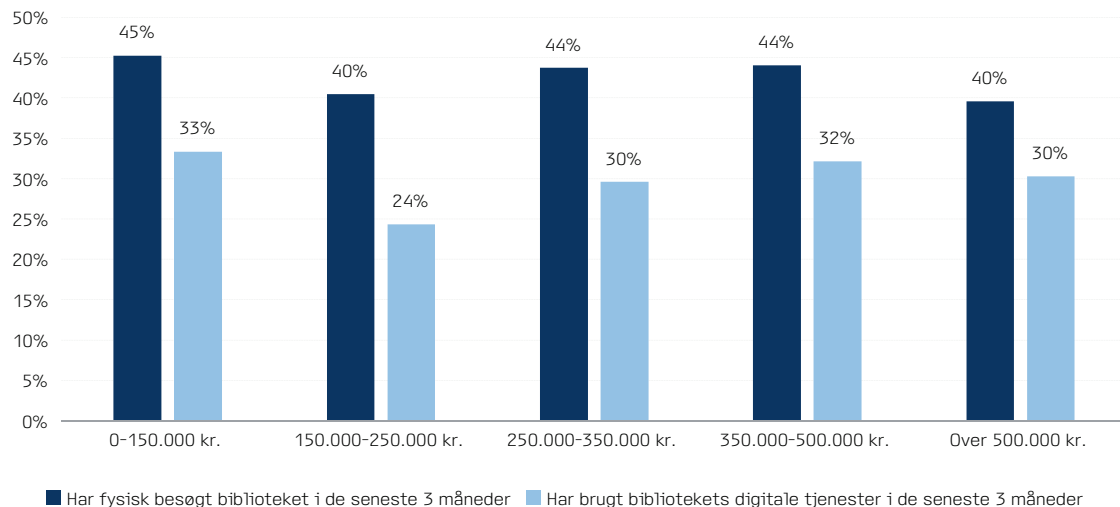
Figur 10: Brug af bibliotekstilbud efter socioøkonomiske forhold

Kilde: særkørsel af data fra Danmarks Statistik, Voksnes kulturvaner, 2019 (2KV2019-1KV2020)

*= Personer uden for arbejdsstyrken består af flere delgrupper, herunder personer, der modtager førtidspension, er på efterløn, modtager passiv kontanthjælp eller er hjemmegående.

Figur 11: Brug af bibliotekstilbud efter familieindkomst

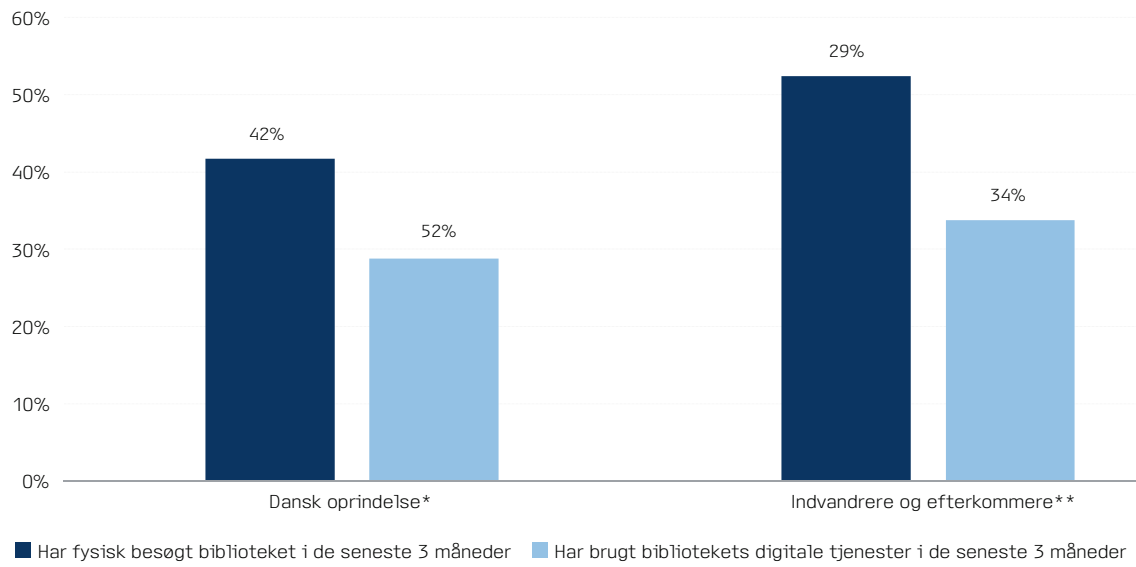
Kilde: særkørsel af data fra Danmarks Statistik, Voksnes kulturvaner, 2019 (2KV2019-1KV2020)

BRUG AF BIBLIOTEKERNES TILBUD EFTER HERKOMST

Kulturvaneundersøgelsen viser, at 52 % af gruppen af indvandrere og efterkommere har været fysisk på biblioteket i 2019, hvilket er ti procentpoint mere end personer med dansk oprindelse. Ser man

på brugen af bibliotekernes digitale tjenester, er andelen af indvandrere og efterkommere, der har benyttet de digitale tilbud, ligeledes højere end andelen af personer med dansk oprindelse.

Figur 12: Brug af bibliotekernes tilbud efter herkomst

Kilde: særkørsel af data fra Danmarks Statistik, Voksnes kulturvaner, 2019 (2KV2019-1KV2020)

* Personer med dansk oprindelse er personer, hvor mindst en af forældrene er dansk statsborger, født i Danmark.

** Indvandrere defineres i Danmarks Statistik som personer født i udlandet, hvor ingen af forældrene er både danske statsborgere og født i Danmark. Efterkommere er født i Danmark og ingen af forældrene er danske statsborgere eller født i Danmark. Når en eller begge forældre, der er født i Danmark, opnår dansk statsborgerskab, vil deres børn ikke blive klassificeret som efterkommere.

FYSISKE BØGER FYLDER FORTSAT MEST

Ser man på formålet med brugernes besøg på biblioteket, viser Kulturvaneundersøgelsen, at størstedelen af bibliotekernes besøgende angiver, at formålet med besøget var at låne eller aflevere fysiske materialer som bøger, aviser eller magasiner.

Tabel 2 viser, at uanset aldersgruppe er lån og aflevering det hyppigste formål med biblioteksbesøg. Det gælder dog specielt for personer mellem 35 og 44 år, hvor 41 % angiver, at formålet med besøget er lån og aflevering af bøger.

Det næstmest angivne formål er at studere, læse eller mødes med andre. Særligt aldersgrupperne

16-24 år og 25-34 år angiver, at de kommer på bibliotekerne for at mødes med andre og studere eller læse.

De, der kommer mest på biblioteket for at benytte børneaktiviteterne, er personer i aldersgrupperne 25-34 år og 35-44 år. Her angiver henholdsvis 8 % og 9 % børneaktiviteter som formålet med biblioteksbesøget. Det er personer i aldersgruppen 65-74 år og personer ældre end 75 år, der i højeste grad kommer på biblioteket for at gå til foredrag, kurser, undervisning eller koncerter.

Tabel 2: Formål med biblioteksbesøg (Procent af alle inkl. ikkebrugere)

	Alder (år)							
	I alt	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75 +
Lån eller aflevering af materialer								
Fysiske bøger, aviser eller magasiner	32%	27%	31%	41%	32%	30%	35%	28%
E-bøger, e-aviser eller andre digitale medier	2%	2%	1%	2%	2%	2%	2%	2%
Lydbøger	1%	1%	2%	2%	2%	1%	2%	1%
Dvd'er, konsolspil eller cd'er	3%	2%	3%	5%	3%	2%	2%	2%
Deltager i arrangementer eller aktiviteter								
Børneaktiviteter	4%	1%	8%	9%	2%	2%	2%	1%
Foredrag, undervisning, kursus eller koncert	3%	2%	2%	2%	3%	4%	5%	5%
Benytter faciliteter på stedet								
Læse, studere eller mødes med andre	6%	14%	11%	5%	3%	2%	4%	3%
Finde information eller inspiration til læsning	6%	6%	6%	7%	6%	6%	5%	5%
Hjælp til informationsøgning eller it-vejledning	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
Print og scanning	4%	7%	7%	3%	3%	2%	2%	1%
Andre formål	5%	5%	6%	5%	5%	5%	6%	5%

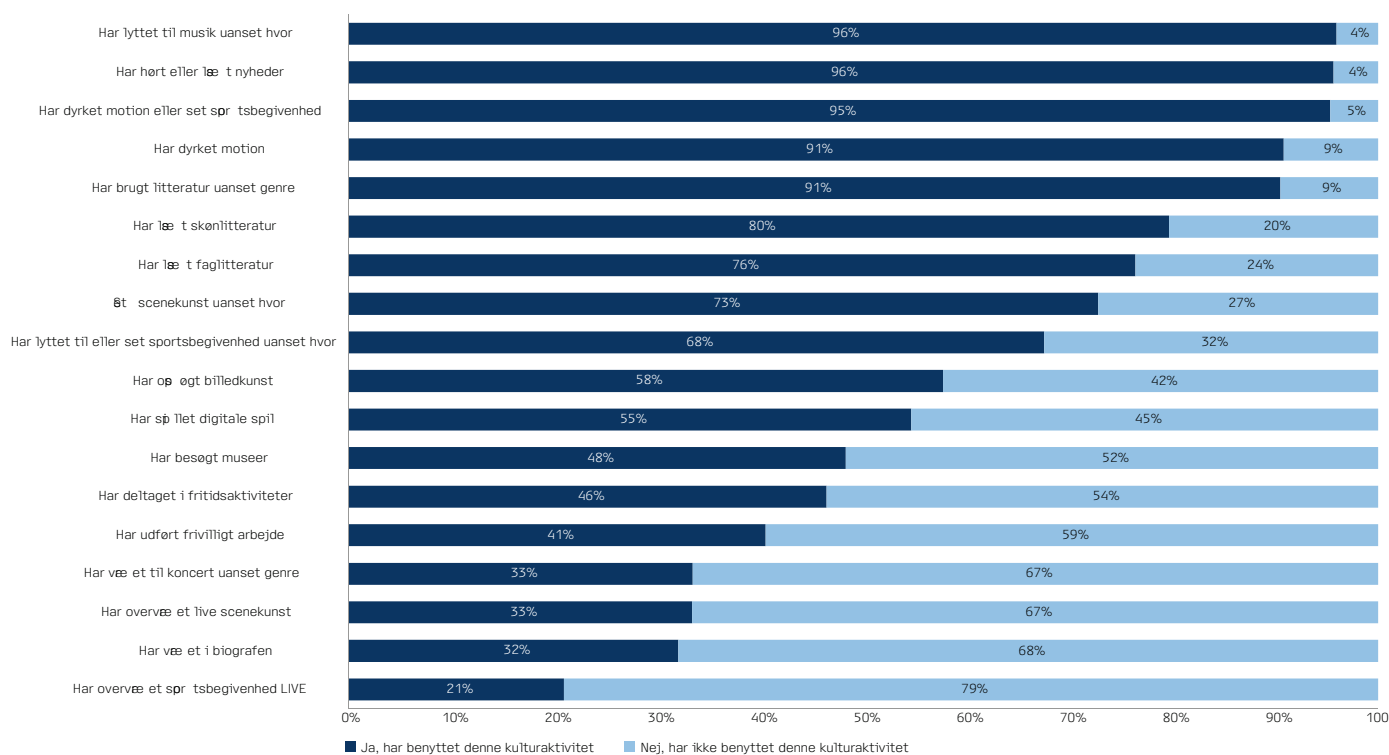
Kilde: Danmarks Statistik, KVUBIB2: Besøg på biblioteket efter formål, 2019 (2KV2019-1KV2020)

LÆSERE, MUSIKLYTTERE OG MOTIONSØYRERE

Brugerne af bibliotekernes fysiske tilbud benyttede en række øvrige kulturaktiviteter i 2019, figur 13. Hele 96 % af dem, der besøgte biblioteket fysisk i 2019, havde i løbet af en tremåneders periode i 2019 lyttet til musik og/eller læst nyheder. 95 % dyrkede motion eller så en sportsbegivenhed. En stor del af bibliotekernes brugere brugte litteratur uanset genre og læste både skøn- og faglitteratur. De kulturaktiviteter, som færrest af bibliotekernes brugere benyttede i 2019, var biografbesøg og overværelse af live sportsbegivenheder.

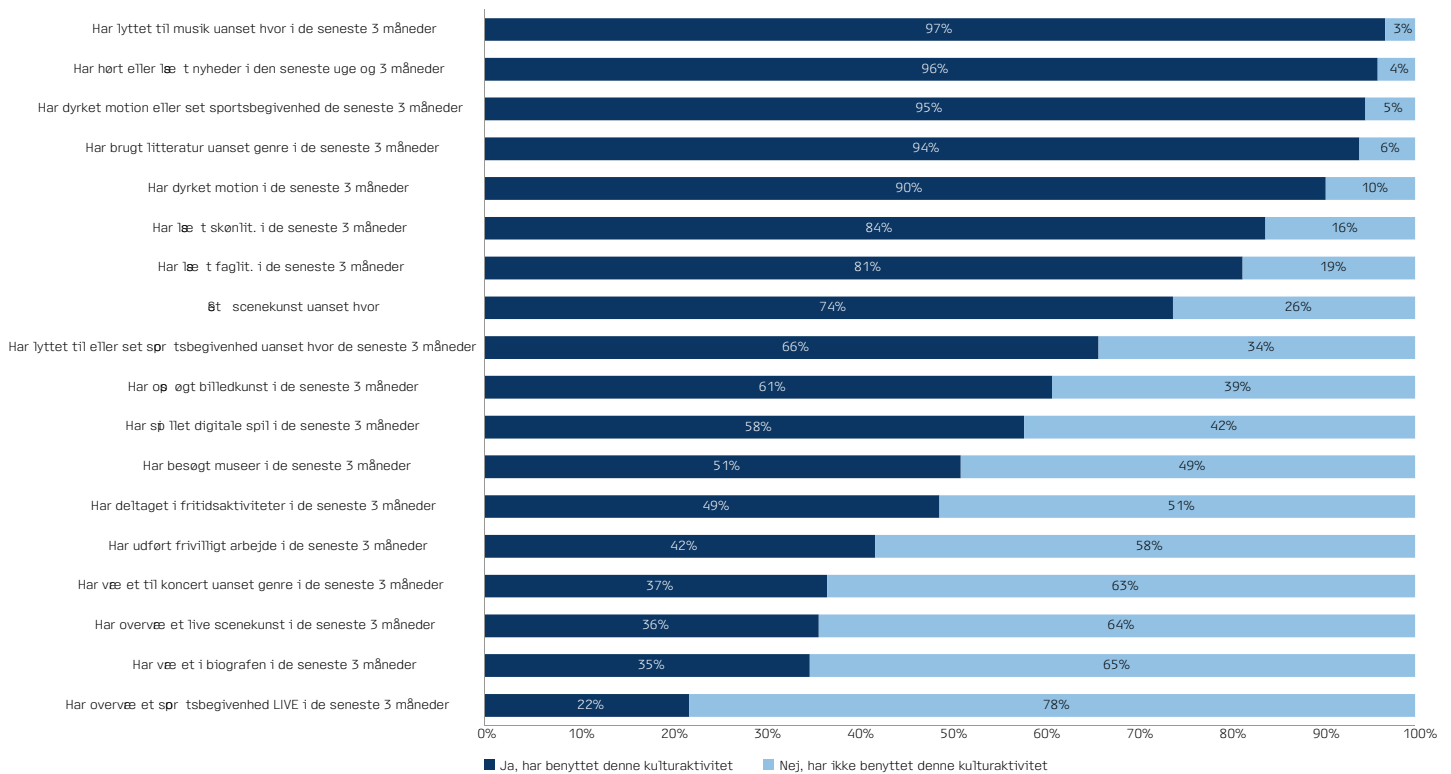
Brugerne af bibliotekernes digitale tilbud har over hele linjen en anelse højere forbrug af øvrige kulturaktiviteter end brugerne af de fysiske bibliotekstilbud, figur 14. Blandt andet havde 94 % af brugerne af de digitale tilbud brugt skønlitteratur, hvilket er 3 procentpoint mere end for brugerne af de fysiske bibliotekstilbud. Også brugen af skønlitteratur og faglitteratur ligger henholdsvis 4 og 5 procentpoint højere for de digitale brugere sammenlignet med brugerne af bibliotekernes fysiske tilbud.

Figur 13: Hvilke øvrige kulturaktiviteter benytter brugerne af bibliotekernes fysiske tilbud?

Kilde: særkørsel af data fra Danmarks Statistik, Voksnes kulturvaner, 2019 (2KV2019-1KV2020)

Figur 14: Hvilke øvrige kulturaktiviteter bruger bibliotekernes digitale brugere?

Kilde: særkørsel af data fra Danmarks Statistik, Voksnes kulturvaner, 2019 (2KV2019-1KV2020)

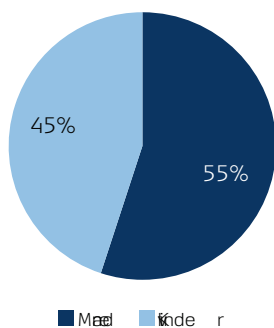

HVEM ER BIBLIOTEKERNES IKKEBRUGERE?

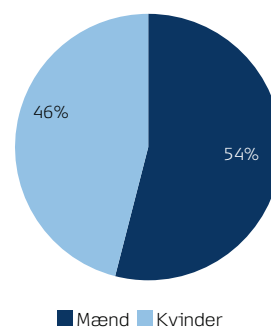
På trods af at bibliotekerne er blandt de mest besøgte kulturinstitutioner i Danmark og tiltrækker en bred gruppe brugere, svarede 57 % af befolkningen i Kulturvaneundersøgelsen, at de ikke havde besøgt biblioteket fysisk inden for en tremåneders periode i 2019. 71 % af befolkningen svarede i Kulturvaneundersøgelsen, at de ikke havde benyttet bibliotekernes digitale tilbud. Der er således fortsat en stor andel af befolkningen, der ikke finder vej til biblioteket eller til bibliotekernes digitale tilbud.

Blandt dem, der ikke benyttede bibliotekernes tilbud, er fordelingen mellem mænd og kvinder relativt lige. Af den befolkningsgruppe, der ikke kom fysisk på bibliotekerne, var 55 % mænd, og 45 % kvinder. En stor del af dem, der ikke kommer på biblioteket, er kvinder, og det på trods af at kvinder ofte fremhæves som værende flittige brugere af bibliotekernes tilbud. Samme fordeling gør sig gældende for dem, der ikke har brugt bibliotekernes digitale tilbud

Figur 15: Ikkebrugere af bibliotekernes fysiske tilbud efter køn

Figur 16: Ikkebrugere af bibliotekernes digitale tilbud efter køn

Kilde: særkørsel af data fra Danmarks Statistik, Voksnes kulturvaner, 2019 (2KV2019-1KV2020)

Tal om bibliotekernes ikkebrugere

I denne analyse betegnes bibliotekernes ikkebrugere som personer, der i Kulturvaneundersøgelsen for 2019 svarede, at de inden for de seneste tre måneder ikke have besøgt biblioteket fysisk eller benyttet bibliotekets digitale tilbud.

I dette afsnit angiver de procentvise andele, hvor mange procent af gruppen af ikkebrugere, der hører til de forskellige grupper i de udvalgte baggrundsvariable. Som eksempel kan fordelingen af ikkebrugere på mænd og kvinder bruges – her viser den procentvise fordeling, hvor stor en andel af bibliotekernes ikkebrugere der er henholdsvis mænd og kvinder (henholdsvis 55 og 45 %).

Der er i analysen sammenlignet med den generelle fordeling af de forskellige befolkningsgrupper på landsplan.

Alle aldersgrupper er stort set ligeligt repræsenterede blandt ikkebrugere af det fysiske bibliotek, og alder spiller dermed umiddelbart ikke en rolle i forhold til ikke at bruge bibliotekstilbud. Der var dog flest ikkebrugere af de fysiske bibliotekstilbud blandt de 45-54-årige. For bibliotekernes digitale tilbud er alle aldersgrupper også relativt jævnt re-

præsenterede blandt ikkebrugerne. I sammenligning med den generelle aldersfordeling blandt befolkningen er der færre ikke-brugere af digitale bibliotekstilbud blandt de 16-44-årige og lidt flere ikkebrugere af digitale bibliotekstilbud blandt de 55-74-årige og opefter.

Tabel 3: Ikkebrugere af bibliotekernes tilbud efter alder

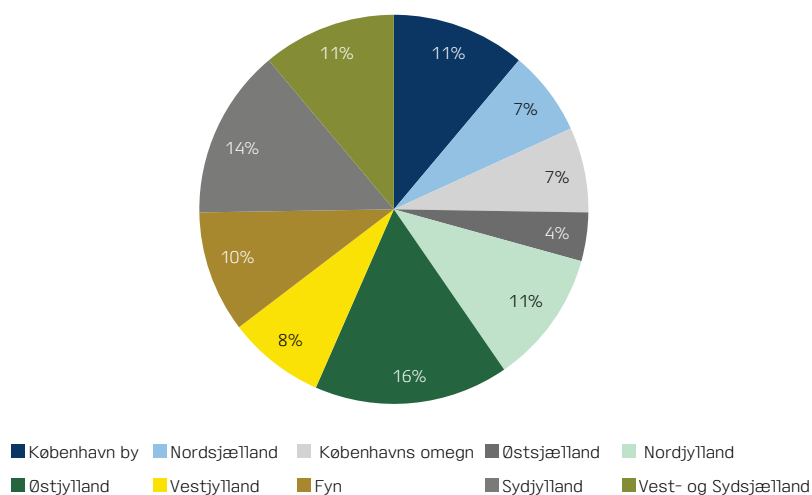
	Har ikke været (fysisk) på biblioteket	Har ikke brugt bibliotekets digitale tjenester	Befolkning som helhed
16-24 år	14%	12%	14%
25-34 år	15%	15%	16%
35-44 år	12%	13%	15%
45-54 år	18%	17%	17%
55-64 år	16%	16%	15%
65-74 år	13%	14%	13%
75 år og derover	12%	13%	11%
I alt	100%	100%	100%

Kilde: særkørsel af data fra Danmarks Statistik, Voksnes kulturvaner, 2019 (2KV2019-1KV2020)

Ser man på fordelingen af dem, der ikke besøgte biblioteket fysisk, ud fra landsdele, er fordelingen relativt jævn og afspejler den generelle fordeling

af befolkningen i landet. Det samme gør sig gældende for den digitale biblioteksbrug.

Figur 17: Geografisk fordeling af ikkebrugere af bibliotekernes fysiske tilbud*

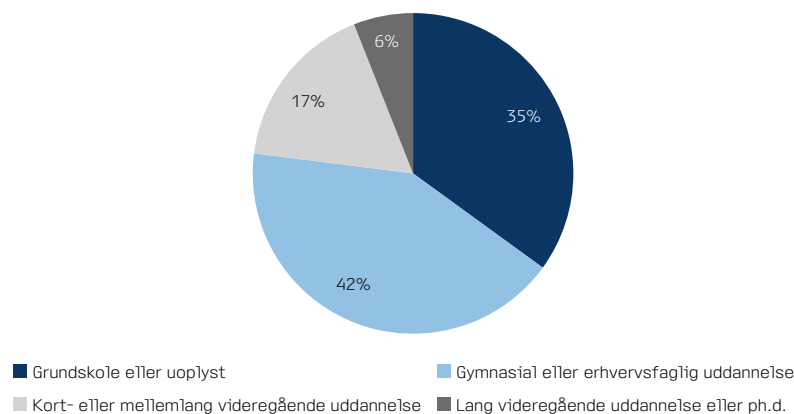
Kilde: særkørsel af data fra Danmarks Statistik, Voksnes kulturvaner, 2019 (2KV2019-1KV2020)

* Da der ikke har været tilstrækkeligt med respondenter på Bornholm i 2019, fremgår denne landsdel ikke af oversigten.

Der kan ses en sammenhæng mellem brug af biblioteket og uddannelsesniveau. Størstedelen af ikkebrugerne af både bibliotekernes fysiske og digitale tilbud er personer med grundskole, gymnasial

eller erhvervsfaglig uddannelse. Andelen af ikkebrugerne i disse grupper ligger over den generelle fordeling på landsplan.

Figur 18: Brug af bibliotekernes fysiske tilbud efter uddannelse

Kilde: særkørsel af data fra Danmarks Statistik, Voksnes kulturvaner, 2019 (2KV2019-1KV2020)

Ikkebrugere af både bibliotekernes fysiske og digitale tilbud findes altså i alle aldre og på tværs af køn. Ikkebrugerne fordeler sig ligeledes jævnt i alle landsdele, og der er dermed ikkebrugere i hele

landet. Dog findes størstedelen af bibliotekernes ikkebrugere blandt grupper i befolkningen med kortere uddannelse.

HVILKE ANDRE KULTURAKTIVITETER BRUGER BIBLIOTEKERNES IKKEBRUGERE?

På figur 19 og 20 ses, hvilke øvrige kulturaktiviteter bibliotekernes ikkebrugere benyttede. Sammenlignet med brugen af kulturaktiviteter for brugerne af bibliotekernes fysiske tilbud ligger brugen af øvrige kulturtilbud generelt lavere hos ikkebrugerne. Dog havde 93 % af dem, der ikke besøgte biblioteket fysisk, lyttet til musik og/eller læst nyheder i løbet af en tremåneders periode i 2019.

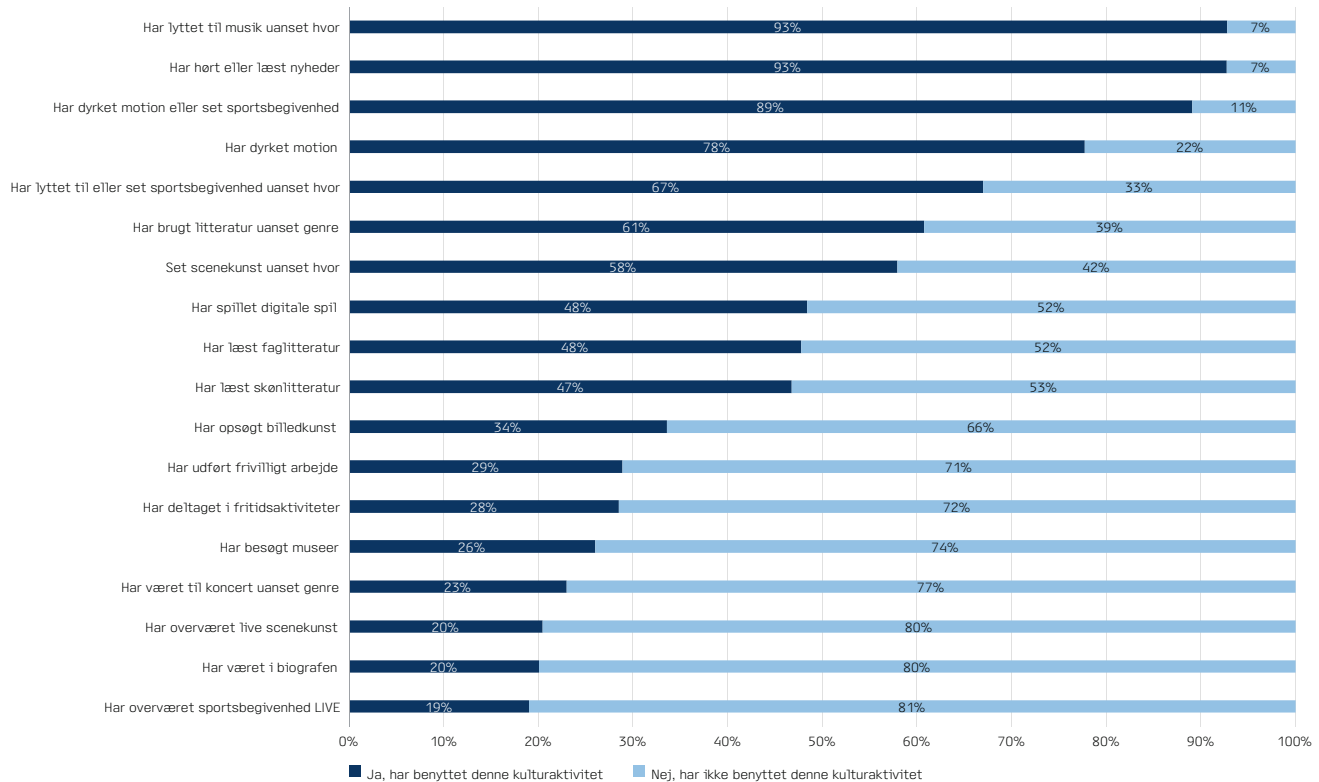
For brugerne af bibliotekernes fysiske tilbud i 2019 var det 96 %, der havde lyttet til musik og/eller læst nyheder.

89 % af bibliotekernes fysiske ikkebrugere dyrkede motion eller så en sportsbegivenhed. Henholdsvis

48 % og 47 % af ikkebrugerne af de fysiske bibliotekstilbud havde læst fag- eller skønlitteratur, hvorimod 51 % af ikkebrugerne af de digitale bibliotekstilbud havde læst fag- eller skønlitteratur. Dog havde henholdsvis 1 og 2 procentpoint flere ikkebrugere af de fysiske og digitale bibliotekstilbud set eller lyttet til sportsbegivenheder, sammenlignet med dem, der brugte bibliotekernes tilbud i 2019.

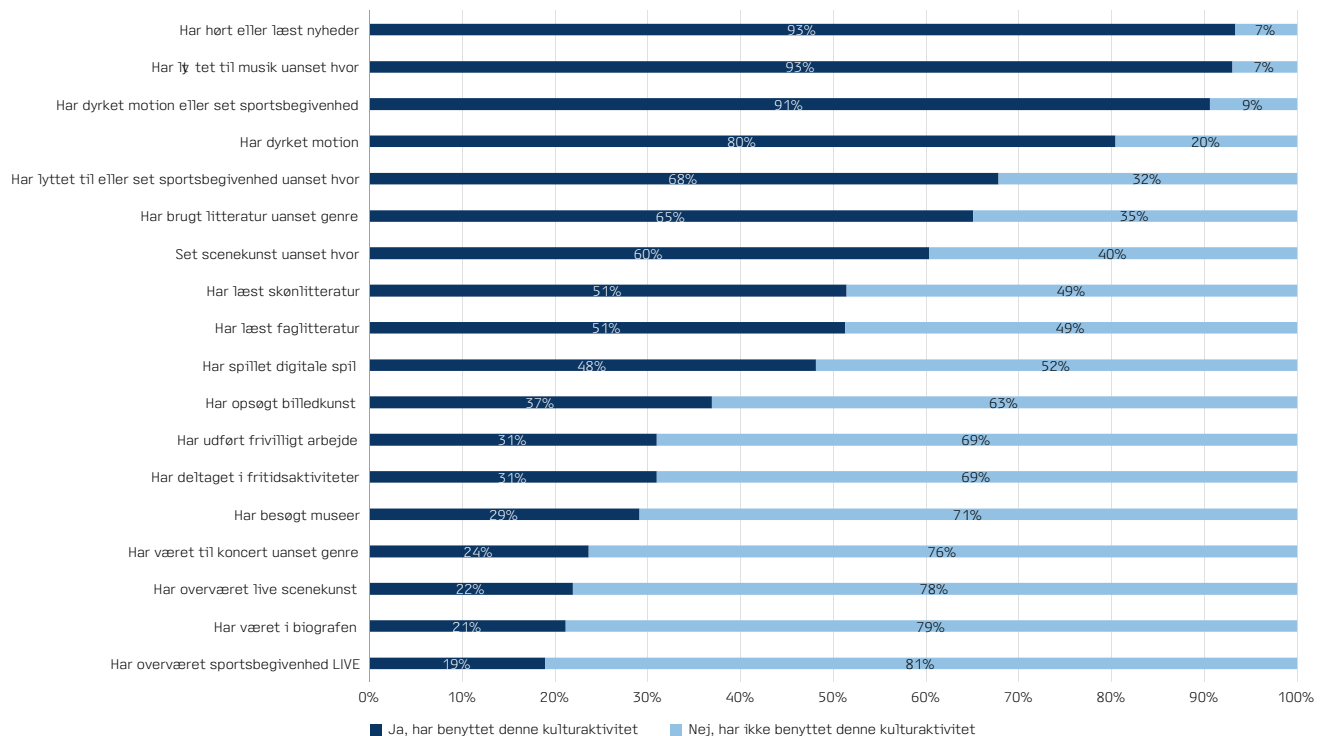
Brugen af øvrige kulturaktiviteter ligger dermed generelt lavere hos ikkebrugerne af både de fysiske og digitale bibliotekstilbud, med undtagelse af det at lytte til eller se sportsbegivenheder.

Figur 19: Hvilke øvrige kulturaktiviteter benytter ikkebrugere af bibliotekernes fysiske tilbud?

Kilde: særkørsel af data fra Danmarks Statistik, Voksnes kulturvaner, 2019 (2KV2019-1KV2020)

Figur 20: Hvilke øvrige kulturaktiviteter benytter ikkebrugere af bibliotekernes digitale tilbud?

Kilde: særkørsel af data fra Danmarks Statistik, Voksnes kulturvaner, 2019 (2KV2019-1KV2020)

05

MØDESTED FOR AKTIVITETER OG LÆRING

■ Landets biblioteker bød i 2019 på en lang række forskelligartede aktiviteter og arrangementer, der vidner om, at bibliotekerne i dag i høj grad understøtter kulturel aktivitet, deltagelse og aktivt medborgerskab. Antallet af arrangementer på landets biblioteker steg fortsat i 2019, og det samme gjorde blandt andet antallet af læseklubber.

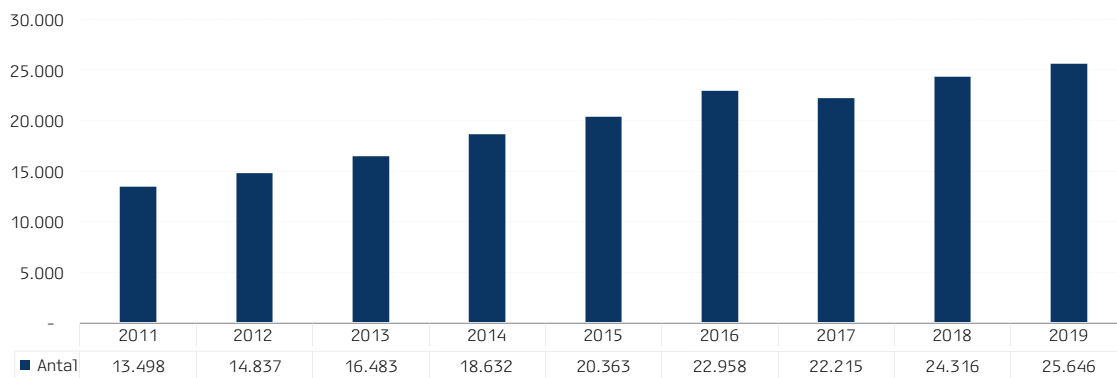
■ Antal arrangementer:	25.646
■ Forfatterarrangementer i alt:	1.007
■ Øvrige litteraturformidlingsarrangementer i alt:	2.970
■ Læseklubber i alt:	3.087
■ 97 % af landets biblioteker arbejdede aktivt for at styrke børns og unges læselyst i 2019	

FORTSAT FLERE ARRANGEMENTER PÅ BIBLIOTEKERNE

Bibliotekerne er centrale mødesteder for aktiviteter forankret i fælleskab, deltagelse og læring. I 2019 blev der afholdt 25.646 arrangementer på landets folkebiblioteker, hvilket er en stigning på

5 % fra 2018. Antallet af arrangementer på bibliotekerne er steget med 90 % siden 2011, hvor den første registrering af bibliotekernes samlede antal arrangementer er fra.

Figur 21: Bibliotekernes arrangementer i 2019

Kilde: Danmarks Statistik, www.statistikbanken.dk, BIB2B

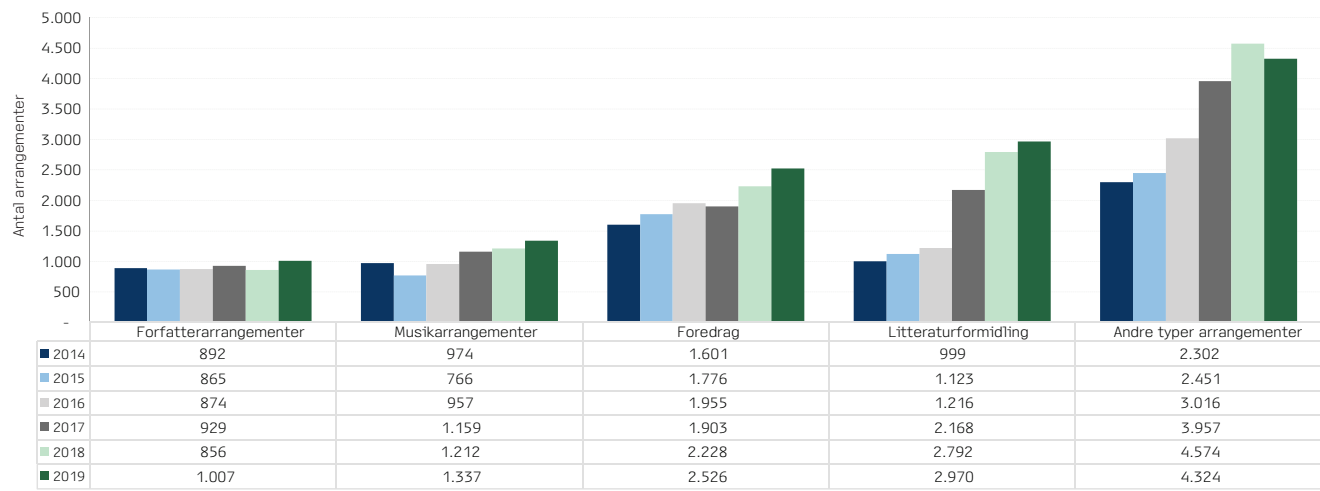

Jægersborg Bibliotek. Foto: Mathias Olander

Kulturværftet Helsingør. Foto: F. Kjeldo

Figur 22: Arrangementer for voksne

Kilde: Biblioteksbarometer for folkebiblioteker 2019, Slots- og Kulturstyrelsen

Biblioteksbarometeret for 2019, som er Slots- og Kulturstyrelsens årlige spørgeskemaundersøgelse blandt landets folkebiblioteker, giver indblik i, hvilke arrangementer der bliver afholdt på landets biblioteker. Barometeret viser, at bibliotekerne i 2019 bød på en lang række forskelligartede arrangementer og aktiviteter. Der blev blandt andet afholdt 2.526 foredrag, 1.007 forfatterarrangementer, 1.337 musikarrangementer og 4.324 andre typer af arrangementer for voksne.

Der er en stigning fra året før i antallet af arrangementer inden for samtlige kategorier med undtagelse af andre arrangementstyper. I det følgende fremhæves nogle af de mest fremtrædende temaer for bibliotekernes aktiviteter i 2019.

Litteratur og formidling i fokus

Der blev afholdt 2.970 litteraturformidlingsarrangementer på bibliotekerne i 2019. Det er en stigning på 6 % i forhold til året før og en stigning på næsten 200 % i forhold til 2014. Litteratur og litteraturformidling er således fortsat, og i øget grad, i fokus på bibliotekerne.

Litteraturformidlingen på bibliotekerne bestod i 2019 blandt andet af bogcaféer med inspiration til læseoplevelser, læsegrupper, silent reading parties, guidede fælleslæsninger, poesibanko, læse-

maratoner, sanselæsning og formidling af litteratur på bibliotekernes digitale platforme, som eksempelvis Facebook, Instagram og hjemmeside.

I 2019 afholdt 38 af landets kommunale biblioteksvæsenere også litteraturfestivaler, som eksempelvis 'Thy til ord' i Thisted Kommune, 'Ord fra nord' i Sønderborg, 'Ordet er løs' i Hillerød og 'Ordkraft' i Aalborg Kommune.

Teknologi og kreativitet

Generelt har flere biblioteker fokus på ny teknologi i deres formidlingsaktiviteter og arrangementer. For eksempel blev der i 2019 blandt andet afholdt en række makerspace- og fablab-aktiviteter. Her kan brugere selv afprøve og arbejde med digitale teknologier, som laser cutter og 3-d-print i et teknologisk værksted, hvor det analoge håndværk møder ny teknologi. Flere biblioteker inviterede til arrangementer og workshops med fokus på nye teknologier, som virtual reality og afholdelse af hackathons for brugerne.

På bibliotekerne blev der i 2019 også afholdt en lang række kreative værksteder og workshops med fokus på brugernes deltagelse og skabelse af blandt andet håndarbejde, som strikning, repair-caféer, syning, broderi og tryk.

Verdensmål og bæredygtighed

Et andet tema, der fylder i arrangementer og aktiviteter på bibliotekerne, er klima, bæredygtighed og FN's verdensmål, og i 2019 arbejdede 55 % af landets biblioteker aktivt med FN's verdensmål (Biblioteksbarometer for folkebiblioteker, 2019). Over halvdelen af landets folkebiblioteker arbejdede dermed aktivt med verdensmålene og formidle blandt andet verdensmålene til landets borgere igennem udstillinger, arrangementer, samtalesaloner og foredrag. Men flere biblioteker arbejdede også mere strategisk med verdensmålene i 2019. Både på tværs af sektorer i de enkelte kommuner, igennem nationale netværk eller helt konkret ved at sænke bibliotekets eget CO2-aftryk med blandt andet klimaisolering eller afskaffelse af plastposer.

Digital dannelse og læring

Bibliotekerne har også i mange år haft fokus på IT-læring, og i 2019 tilbød en stor del af landets biblioteker IT-kurser og vejledning til borgerne. Blandt andet havde 67 % af bibliotekerne IT-vejledning i åbne IT-caféer, 40 % havde kurser i IT-sikkerhed, og 67 % tilbød kurser i informationsøgning. 63 % af bibliotekerne havde desuden kurser i brugen af bibliotekernes egne digitale tilbud, som for eksempel eReolen.

Borgerinddragelse og brugerdrevne fællesskaber

Bibliotekerne huser, understøtter og engagerer mange brugerdrevne fællesskaber, hvor borgere kan igangsætte og skabe klubber og aktiviteter ud

fra fælles interesser. Bibliotekerne er dermed mange steder i landet kulturinstitutioner, hvor borgernes deltagelse, kreativitet og interessefællesskaber er i fokus.

Flere biblioteker arbejdede i 2019 aktivt for at involvere brugerne i aktiviteter og tilbud målrettet dem. 71 % af landets biblioteker arbejdede blandt andet med borgerinddragelse, hvor borgere aktivt inddrages i processer og udvikling i tiltag, der berører dem. Flere biblioteker arbejdede med inddragelse af borgere i blandt andet planlægning, udvikling og afvikling af arrangementer eller i beslutninger om indretning eller ombygning af biblioteket. I 2019 arbejdede også 60 % af bibliotekerne med samskabelse, som er en aktiv involvering af borgere baseret på partnerskaber og fælles ansvar mellem det pågældende bibliotek og brugere i eksempelvis udviklingen af projekter, arrangementer og aktiviteter.

Læseklubber er populære

I 2019 blev der lagt hus til 7.370 klubber på landets folkebiblioteker, hvoraf 3.481 var initieret af biblioteket, og 3.889 initieret af brugerne selv. Dermed var over halvdelen af bibliotekernes klubaktiviteter initieret af brugerne selv i 2019. Blandt andet blev der lagt hus til 3.087 læseklubber på bibliotekerne i 2019, hvoraf lidt over halvdelen, 1.660, var drevet af brugerne.

Blandt de brugerdrevne fællesskaber på bibliotekerne er studiekredse, strikkeklubber og sprogcaféer også aktiviteter, hvor de brugerdrevne aktiviteter udgør en stor del.

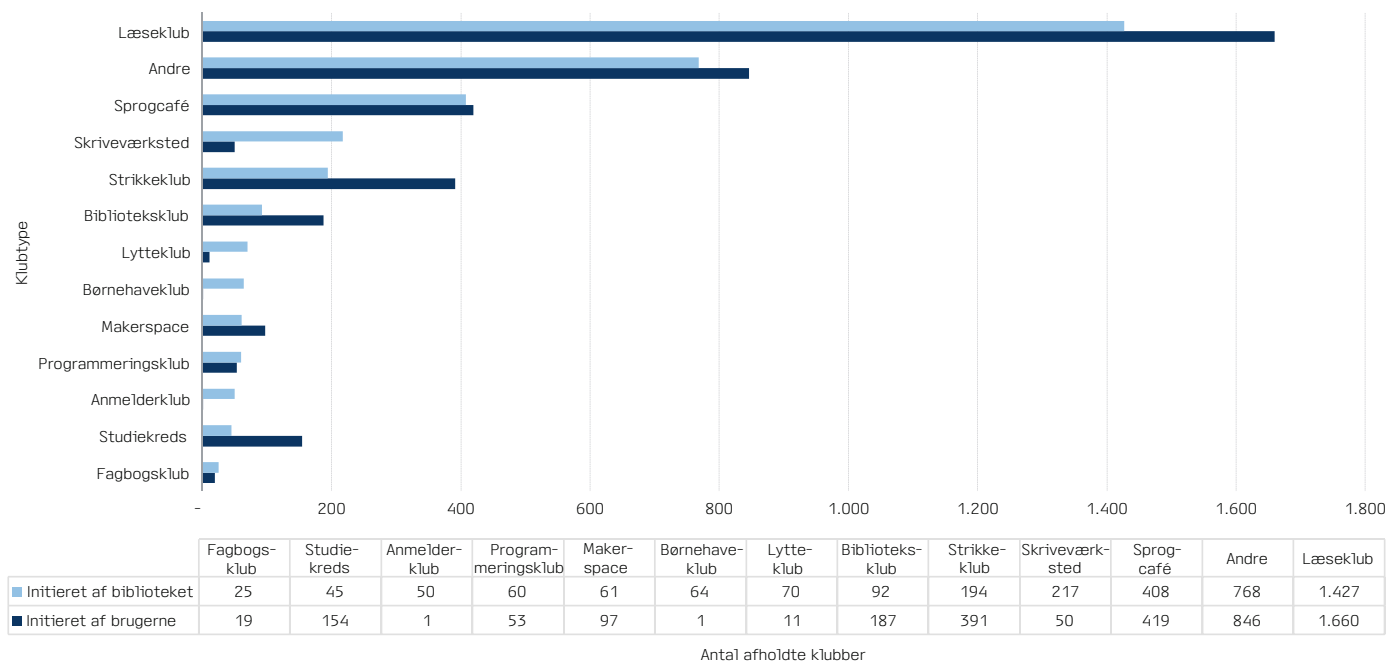

Fensmark Bibliotek. Foto: Adam Grønne

Aalborg bibliotekerne

Figur 23: Bibliotekernes klubarrangementer i 2019

Kilde: Biblioteksbarometer for folkebiblioteker 2019, Slots- og Kulturstyrelsen

Biblioteksarrangementer og aktiviteter uden for det fysiske biblioteksrum

Bibliotekernes formidlingsaktiviteter og arrangementer er dog ikke forbeholdt det fysiske biblioteksrum. 76 af landets biblioteksvæsener formidlede i 2019 uden for biblioteket, blandt andet ved litteraturformidling i byrummet, opsøgende formidling på institutioner såsom skoler, dagtilbud

og ungdomsuddannelser, og ved deltagelse i diverse begivenheder i kommunen. En del af bibliotekernes formidling uden for det fysiske biblioteksrum fandt også sted digitalt, både på sociale medier og igennem bibliotekernes digitale platforme, såsom eReolen, Filmstriben, eReolen Go!

Samarbejder og partnerskaber om læring, aktiviteter og arrangementer

Folkebibliotekerne er en integreret del af lokalsamfundet og indgår i samarbejder og partnerskaber med øvrige institutioner såvel som erhvervsliv og civilsamfund. Ifølge Biblioteksbarometeret havde 72 af landets biblioteksvæsener etablerede samarbejder med den lokale folkeoplysning i 2019, oftest i forbindelse med afholdelse af fælles arrangementer. Bibliotekernes typiske samarbejdspartnere er foruden folkeoplysningen musikskoler, lokale foreninger og museer.

Blandt andet samarbejdede halvdelen af landets biblioteker med Erhvervsstyrelsen om den fælles-offentlige digitaliseringsstrategi i 2019. Bibliotekernes rolle i dette samarbejde bestod blandt andet i, at mindre IT-parate virksomheder og foreninger kunne få hjælp og vejledning på biblioteket til blandt andet oprettelse af NemID og medarbejdersignaturer.

SPOT

FOLKEBIBLIOTEKERNES ARBEJDE MED FN'S VERDENSMÅL

Folkebibliotekernes unikke position som samlingspunkt for alle på tværs af social og kulturel baggrund gør det oplagt at arbejde med vigtige samfundsmæssige dagsordener som FN's verdensmål. Mange biblioteker er allerede i gang med at formidle verdensmålene til borgerne. Blandt andet har Ballerup Bibliotek med støtte fra Slots- og Kulturstyrelsens Udviklingspulje for folkebiblioteker og pædagogiske læringscentre udviklet festivalen 'Verdens bedste løsninger' og arbejdet dedikeret med at formidle verdensmålene.

Festivalen 'Verdens bedste løsninger'

Hvordan kan borgere – i fællesskab og som enkeltpersoner – gøre verdensmål til hverdagsmål? Svaret på dette spørgsmål blev udfoldet og diskuteret på festivalen 'Verdens bedste løsninger', som blev afholdt på Ballerup Biblio-

tek i november 2019. Op til festivalen gennemførte biblioteket et læringsforløb i samarbejde med Borupgaard Gymnasium, Coding Pirates, MIT i USA og DTU Space. Her kunne borgere lære at bygge og opsætte demosatellitter med det formål at gøre klimaforskning og satellit-teknologi håndgribelig.

Selve festivalen bestod af to dage: En verdensmålsdag for 400 elever fra det lokale gymnasium og en åben festivaldag med oplæg fra blandt andre forhenværende klimakommissær Connie Hedegaard, havbiolog Julie Larsen og futurist Denis Rivin, og derudover var der udstillinger, workshops for børn og børnefamilier, satellitbyggeri mv. Festivalen blev realiseret med hjælp fra lokale foreninger, frivillige og en lang række øvrige samarbejdspartnere i og uden for Ballerup.

Du kan læse mere om Ballerup Bibliotekernes projekt og andre projekter, der har modtaget midler fra Udviklingspuljen, i Bibliotekernes projektbank: projektbank.dk.

Baggrund om samarbejdet med FN's verdensmål om bæredygtig udvikling

I 2015 vedtog FN 17 verdensmål for bæredygtig udvikling. Regeringen og KL har forpligtet sig til at samarbejde om at opfylde verdensmålene. Kommuner landet over arbejder derfor på at integrere målene i deres arbejde, ligesom uddannelsesinstitutioner, virksomheder, NGO'er og mange andre også arbejder med verdensmålene, heriblandt mange biblioteker.

Videnfestival om FN's verdensmål på Ballerup Bibliotek. Foto: Helle Trolle Christensen

CASE

PROJEKT SANS FOR LITTERATUR

Bibliotekerne i Odense, Slagelse, Vejle og Allerød har i projektet 'Sans for litteratur', der er støttet af Slots- og Kulturstyrelsens Udviklingspulje for folkebiblioteker og pædagogiske læringscentre, udviklet og afprøvet forskellige former for tilbud målrettet mennesker med demens og andre målgrupper med kognitive udfordringer. Projektet har haft fokus på at inddrage sanser og fællesskaber til at formidle litteraturen, hvilket har medført mangfoldige tilgange under den fælles overskrift 'Sanselig litteraturformidling'.

I koblingen mellem kultur og sundhed har projektet fokuseret på litteraturens evne til at skabe mening og livskvalitet hos borgere, som er ramt af demens, og en gruppe af PTSD-ramte veteraner, som også kan være ramt på deres kognitive færdigheder. Aktiviteter, der før

var en naturlig del af hverdagen, som det at læse en bog eller gå på biblioteket eller museum, kan for demensramte være en udfordring og medføre eksklusion fra det omgivende samfund.

I 'Sans for litteratur' er der afprøvet forskellige former for sanselig litteraturformidling, som eksempelvis brug af musik og lyde, dufte- og smagsindtryk, fysiske aktiviteter og visuel formidling.

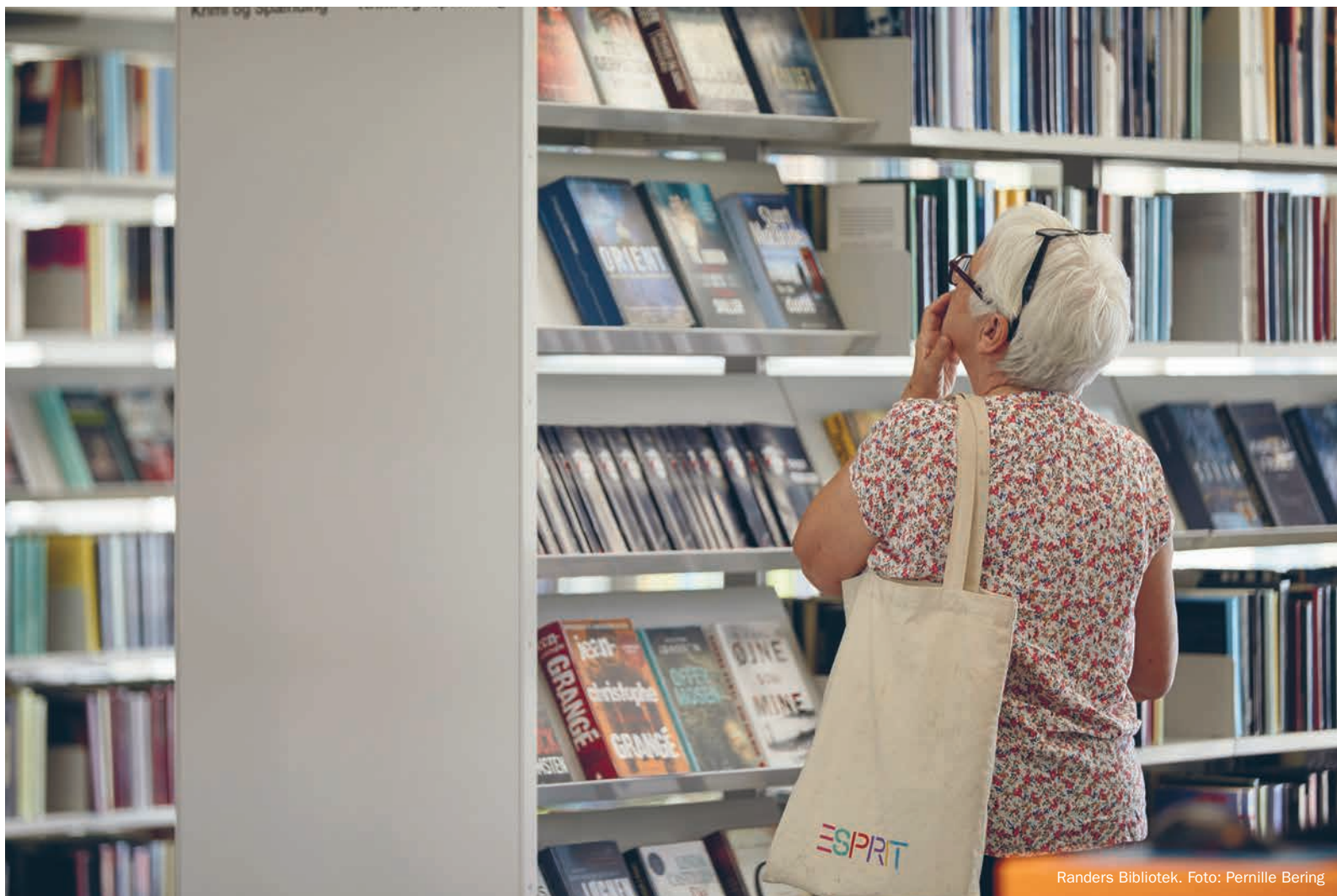
Litteraturaktiviteterne har fungeret som en læreproces for bibliotekerne undervejs, hvor der fra aktivitet til aktivitet er opsamlet viden, som er blevet brugt til tilrettelæggelse af de næste aktiviteter.

Bibliotekerne har med deres grundlæggende kendskab til litteratur og kultur en unik position

til at skabe tilbud til mennesker med demens i tidlig fase og til at bidrage til denne type af kultur- og fællesskabsaktiviteter, som målgruppen mangler eller savner.

Projekt 'Sans for litteratur' har gjort brugbare erfaringer i forhold til oprettelse og afvikling af aktiviteter forankret i folkebibliotekerne.

Projektets erfaringer er samlet i et idékatalog og seks videospots, som kan ses på www.odensebib.dk/side/sansforlitteratur og Bibliotekernes Projektbank: projektbank.dk.

BØRNEBIBLIOTEKER

Biblioteksbarometeret giver også indblik i bibliotekernes arrangementer målrettet børn og unge. I 2019 blev der på landets biblioteker afholdt i alt 8.983 arrangementer målrettet børn og unge. Heraf var 379 forfatterarrangementer for børn og unge, hvilket er en stigning på 111 % i forhold til 2018. De øvrige arrangementer for børn og unge i 2019 var: 936 musikarrangementer, 1.063 teaterarrangementer og 6.605 øvrige arrangementer.

Bibliotekernes øvrige arrangementer til børn og unge bestod i 2019 af makerspace-aktiviteter, fællesspisning, brætspilsarrangementer, skriveværksteder, kreative workshops, gamer-aktiviteter, teknologi- og videnskabsformidling og filmforevisninger.

Samarbejde om sprogstimulering

Nogle af folkebibliotekernes tilbud til mindre børn sker i samarbejde med dagsinstitutioner, og i 2019 samarbejdede alle landets folkebiblioteker med kommunens dagsinstitutioner. 46 % af landets biblioteksvæsen havde en strategi for samarbejdet med dagsinstitutioner. Det er særligt omkring sprogstimulerende aktiviteter, at folkebiblioteker og dagsinstitutioner samarbejder, og i 2019 samarbejdede 79 % af bibliotekerne med dagsinstitutioner omkring dette.

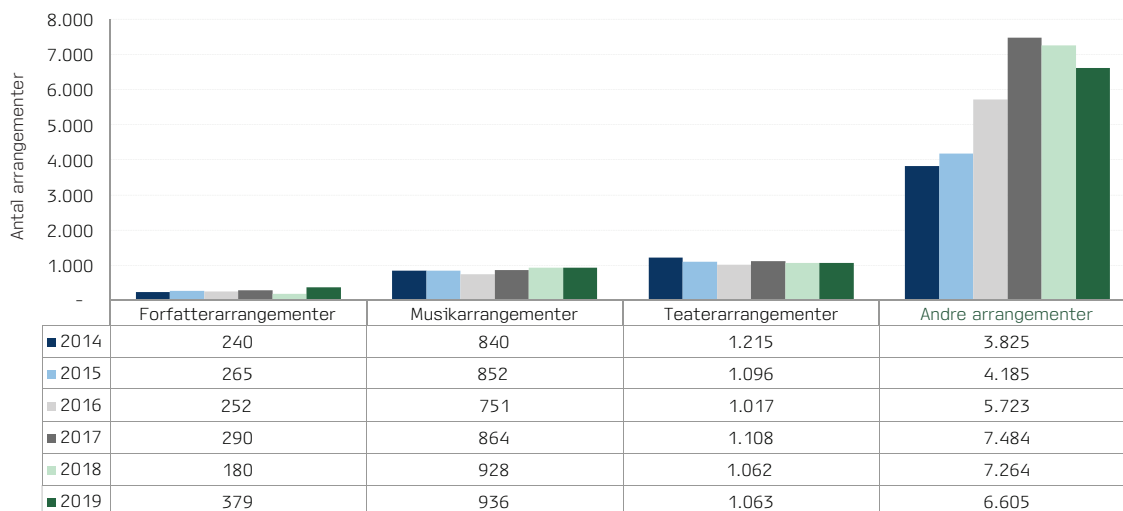
Bibliotekerne havde i 2019 en lang række tilbud til daginstitutionerne – både på biblioteket og ude i institutionerne. 70 % af folkebibliotekerne havde i 2019 depoter eller børnehavebiblioteker, og 62 % leverede og afhentede materialer i institutionerne. Derudover formidlede bibliotekerne børnelitteratur og havde en række særlige arrangementer målrettet børn i daginstitutioner, heriblandt højt-læsning og andre læseaktiviteter, udstillinger, teater og musikarrangementer.

Folkebibliotekernes samarbejde med skoler

Folkebibliotekerne har ofte etablerede samarbejder med skolerne, og 67 % af landets biblioteksvæsen havde i 2019 et samarbejde med folkeskoler i forbindelse med Åben skole. Kildekritik, informationssøgning og undervisning i digital dannelse var blandt de temaer, som folkebibliotekerne havde til elever i folkeskolerne som en del af Åben skole-samarbejdet i 2019. 86 % af bibliotekerne havde tilbud om informationssøgning til folkeskolerne, og 78 % havde tilbud om kildekritik. Bibliotekerne har også særligt fokus på tilbud om litteratur og læsning til skolerne, og 85 % havde tilbud om dette til skolerne i 2019.

Bibliotekerne samarbejder også i høj grad med ungdomsuddannelsesinstitutioner, blandt andet i

Figur 24: Bibliotekernes arrangementer for børn og unge i 2019

forbindelse med projekter, biblioteksbetjening eller som faste aktiviteter. I 2019 havde 78 % af landets biblioteker samarbejde med ungdomsuddannelser, hvor 16 % indgik nye samarbejdsaftaler med uddannelsesinstitutionerne, og 8 % opsagde allerede eksisterende partnerskaber.

Læselyst i fokus

Der er særligt fokus på læsning og læselyst i disse år, og 97 % af landets biblioteker arbejdede i 2019

aktivt for at styrke lysten til at læse hos børn og unge igennem projekter og faste aktiviteter. Arbejdet med at styrke læselysten hos børn og unge sker ofte i samarbejde med relevante samarbejdspartnere, særligt folkeskolerne. 87 af landets biblioteksvæsener arbejdede i 2019 med læselystaktiviteter i samarbejde med skolerne, som for eksempel forfatterbesøg, booktalks, bogklubber, readathons og festivaler.

SPOT

TVÆRFAGLIGT SAMARBEJDE OM LÆSELYSTPROJEKTER I SKOLERNES FRITIDSORDNINGER

Kulturministeriet søsatte i efteråret 2019 et læselystinitiativ for børn under overskriften 'Læselyst og læsefællesskaber for børn i indskolingens fritidstilbud'. Biblioteker i 35 kommuner fik tilskud til at sætte læselystprojekter i gang i skolernes fritidsordninger.

Samarbejde, læseglæde og medbestemmelse
Læselystprojekter bygger på et tværfagligt samarbejde mellem bibliotekarer og pædagoger i de deltagende SFO'er. Målet med initiativet er at styrke børns glæde ved litteratur og fortællinger på mange nye måder, hvor børnene inddrages i udviklingen af aktiviteter og bogsamlinger. En stor gruppe børn, som ikke har deres vante gang på et bibliotek, vil dermed få bedre adgang til dynamiske bogsamlinger og aktiviteter, der sætter gang i læselysten ude i den fritidsordning, de kommer i hver dag.

Læselysten skal aktiveres af læsevenner, bogsamlinger og læsekroge

Blandt de 35 SFO-læselystprojekter er et læselystprojekt i Halsnæs, hvor alle børn i Halsnæs Kommunes skolefritidstilbud får mulighed for at få vækket læseglæden sammen med frivillige læsevenner. Sammen med blandt andet læsevenner fra de ældre klassetrin bliver bør-

nene inviteret til hyggelige læse- og lyttestunder i fritidsordningerne.

I Frederikshavn vil litteraturen blive gjort nærværende med sjove og fællesskabende læseuniverser i et tæt samarbejde mellem folkebibliotek og tre af skolernes fritidsordninger. Blandt andet skal litteraturen og historieoplevelsen rykkes ud i skovbunden, hvor børnene tages med på litterære naturskattejagter med afsæt i de bøger, som børnene læser sammen.

Hele 26 SFO'er deltager i læselystprojektet fra Viborg, hvor de vil udvikle 'læsespots' for at give børn mulighed for at udforske den gode historie sammen med hinanden og de voksne omkring dem. Her bliver børnene blandt andet udfordret til at læse med kroppen, lege en bog og give historier videre fra barn til barn.

Og på Lolland skal børnene i tre af indskolingens fritidsordninger møde litteraturen i fællesskab med guidet fælleslæsning, spændende bogsamlinger og indretning af læsekroge.

Centralbibliotekernes rolle

I løbet af første halvår af 2020 har projekterne taget yderligere form, og det tværfaglige sam-

arbejde mellem biblioteker og fritidsordninger er blevet udbygget med hjælp fra centralbibliotekerne.

Centralbibliotekerne har spillet en nøglerolle i at facilitere udviklingen og videndelingen på tværs af projekterne. Som en del af centralbibliotekernes programstøtte har projekterne været tilknyttet regionale netværk, hvor det har været muligt at sparre og videndele, både projekterne imellem og med tilknyttede centralbibliotekscontakter. De involverede fagpersoner har derudover haft adgang til et webinarforløb med inspiration og værktøjer til at udfolde både projektet og samarbejdet. Hele læselystinitiativet afsluttes med en videndelingskonference i midten af juni 2021, hvor der samles op på erfaringerne med at højne børns læselyst.

Effekten af læselystprojekter kortlægges

Som en del af Kulturministerens læselystinitiativ igangsættes i slutningen af 2020 en kortlægning af allerede eksisterende indsatser og projekter med fokus på børns læselyst støttet af Slots- og Kulturstyrelsen. Kortlægningen kan dermed bidrage til udviklingen af kommende læseindsatser på biblioteksområdet. Se en oversigt over alle støttede læselystprojekter på: kortlink.dk/slks/28g63.

CASE

LYST TIL LÆSEBÅND I HELE LANDET

Hvordan kan folkebiblioteker og skoler sammen styrke elevernes læselyst og klassens læsekultur gennem læsebånd? Det spørgsmål satte gang i projektet 'Lyst til læsebånd i hele landet', som er støttet af Slots- og Kulturstyrelsens Udviklingspulje for folkebiblioteker og pædagogiske læringscentre.

Børn forbinder læsning med skole og pligt. De ser generelt ikke læsning som en lystbetonet aktivitet (Kilde: Børns læsevaner 2017). Men læselyst er vigtig, når målet er at fastholde børn og unge som læsere – både nu og i fremtiden.

Projektet har taget fat på udfordringen ved at vende blikket mod en udbredt skolepraksis:

Læsebånd. Mange skoler arbejder med læsebånd, hvor eleverne læser 15 minutter hver morgen – enten i en kortere periode eller hele skoleåret rundt. Læsebånd er typisk en ramme for den enkelte elevs frilæsning. Folkebiblioteker har netop fokus på at stimulere det enkelte barns læselyst, og læsebåndet har derfor været et oplagt kontaktpunkt for lærere og biblioteksansatte i de ni kommuner, der har deltaget i projektet.

I hver kommune er der med afsæt i design thinking-metoden blevet udviklet og testet aktiviteter i læsebånd for elever på mellemtrinnet og i udskoling. Projektet har ført til mange positive eksempler på, at biblioteker og skoler kan opnå gode resultater, når de går sammen

om at styrke børns læselyst i læsebånd. Som et resultat af projektet er der udgivet tre podcasts og en håndbog, der giver gode råd til at arbejde med at skabe læsestimulerende rammer, inspiration til elevernes valg af bøger, nye adgange til litteratur og møder med læsende rollemøder i form af bibliotekaren, læreren og klassekammeraterne.

Læs mere om projektet på www.fremtidensbiblioteker.dk

BIBLIOTEKERNES STRATEGIER OG PROFILER

Over halvdelen af landets biblioteker svarer i Biblioteksbarometeret, at de i kommunen havde en biblioteksstrategi i 2019. Halvdelen af bibliotekerne havde derudover øvrige strategier, som eksempelvis læsestrategier, kommunikationsstrategier, indkøbsstrategier, formidlingsstrategier og partnerskabsstrategier. 70 % svarer, at biblioteket er tænkt ind i andre af kommunens strategier.

Biblioteksfunktionen er i mange kommuner kombineret med andre tilbud og aktiviteter. På mange biblioteker finder man i dag også borgerservice eller kultur- og medborgerhuse. Flere steder som en del af samme organisation, mens der andre steder er tale om, at de blot deler lokaler. I 70 % af kommunerne udføres der borgerserviceopgaver på biblioteket. I 15 kommuner var bibliotek og borgerser-

vice samlet i én institution under én chef. Et fald i forhold til året før, hvor der var 16 kommuner, der svarede, at de havde bibliotek og borgerservice samlet i samme institution under samme leder. I yderligere 21 kommuner delte biblioteket lokaler med borgerservice, hvilket er en stigning på to kommuner i forhold til 2017.

Det er især det lokalhistoriske arkiv, som biblioteket er knyttet organisatorisk sammen med. Dette er tilfældet i en tredjedel af kommunerne. I 28 af kommunerne er biblioteket knyttet organisatorisk sammen med kulturhus. Derudover er der mange biblioteker, der deler hus med andre funktioner, som eksempelvis advokatvagt, sundhedsplejerske og studievejledning.

06

UDLÅN OG BESTAND

- For første gang i mange år er antallet af bogudlån ikke faldet, når det sammenlignes med året før. Set under ét er udlånet af fysiske og digitale bøger steget med 4 % fra 2018 til 2019. Bestand og udlån af e-bøger og netlydbøger er i fortsat vækst.

NØGLETAL FOR 2019

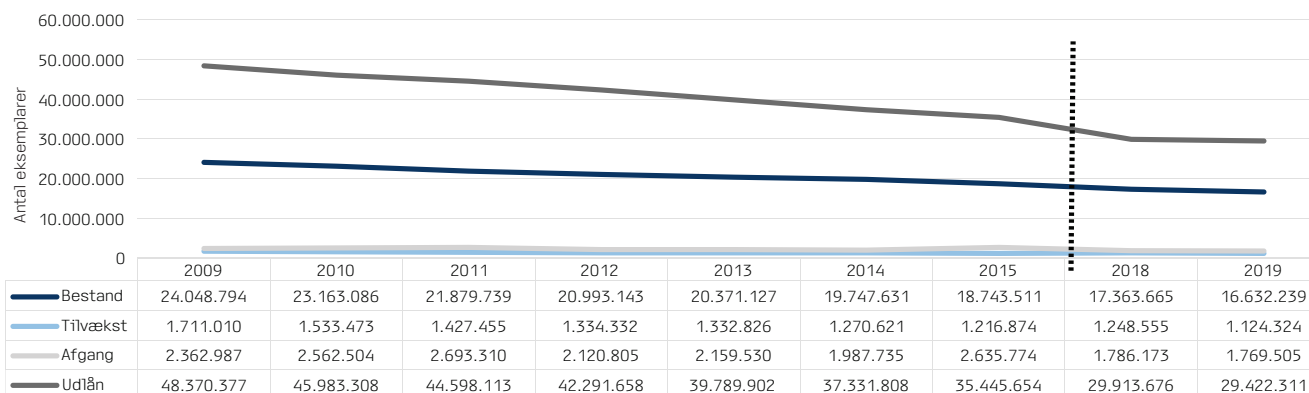
■ Bestand af fysiske materialer	16,6 mio.
■ Bestand af elektroniske ressourcer (e-bøger mv.)	12,4 mio.
■ Fysiske udlån	29,4 mio.
■ Heraf udlån af bøger	24,6 mio.
■ Brug/streaming af elektroniske ressourcer (e-bøger, netlydbøger mv.)	12,3 mio.

BESTANDEN AF FYSISKE MATERIALER FALDER

I 2019 udgjorde folkebibliotekernes samlede fysiske materialebestand, herunder bøger, CD'er og DVD'er, i alt 16,6 mio. eksemplarer. Det er et fald på 4 % sammenlignet med året før. Den samlede fysiske materialebestand er et resultat af årets tilvækst og afgang af materialer. Med en tilvækst på 1.124.324 eksemplarer i 2019 er tilvæksten på det laveste niveau i de otte år, som figur 25 dækker. Procentuelt udgør tilvæksten i 2019 ca. 7 % af den

samlede bestand. Det er dermed svarende til de forrige år, hvor denne andel har ligget på mellem 6,4 og 7,2 %. Afgangen af fysiske materialer i 2019 udgør 10 % af bestanden i 2018. I perioden 2009-2019 har dette tal ligget mellem 9,7 og 13,3 %. Det fremgår også af figur 25, at det samlede udlån af fysiske materialer er faldet en smule fra 2018 til 2019. Faldet er på 491.365 udlån, svarende til et fald på ca. 2 %.

Figur 25: Folkebibliotekernes bestand og udlån af fysiske materialer 2009-2015 + 2018-2019

Kilde: Danmarks Statistik, www.statistikbanken.dk, BIB3

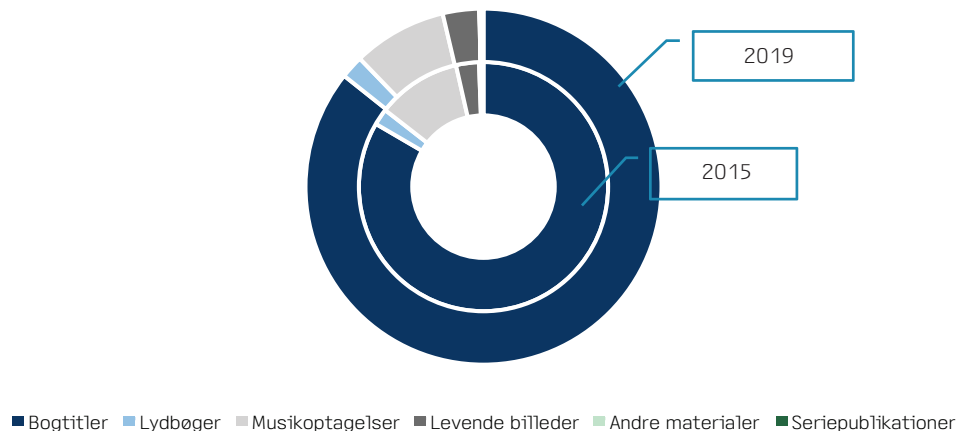
SAMMENSÆTNING AF MATERIALETYPER I DEN FYSISKE BESTAND

I figur 26 fremgår sammensætningen af materialetyperne i bibliotekernes fysiske bestand i 2012 og 2018.

I 2019 udgjorde bogtitler 86 % af den samlede materialebestand, i 2015 udgjorde de 83 %. Dette er formentlig et udtryk for, at indkøbspraksis for an-

dre materialetyper, som eksempelvis musik-CD'er, er anderledes, hvor de udgåede materialer ikke i lige så høj grad erstattes som for bøgernes vedkommende. I 2019 udgjorde musikoptagelser 9 % af den samlede materialebestand, og i 2015 udgjorde de 11 %

Fig. 26: Fysisk materialefordeling 2015 og 2019

	Bogtitler	Lydbøger	Musikoptagelser	Levende billeder	Andre materialer	Seriepublikationer
2015	15.320.119	391.409	2.005.952	546.995	23.296	81.960
2019	14.056.661	341.460	1.399.863	543.457	4.777	56.977

Kilde: Danmarks Statistik, www.statistikbanken.dk, BIB3

ELEKTRONISKE RESSOURCER ER FORTSAT POPULÆRE

I løbet af de seneste ti år er der sket en markant udvikling i bibliotekernes udbud af elektroniske ressourcer. De elektroniske ressourcer kan tilgås online via en computer, tablet eller smartphone og

er inddelt i underkategorierne e-tidsskrifter, e-bøger/lydbøger, e-multimedieoptagelser og databaser.

Elektroniske ressourcer – kategorier og eksempler

Folkebibliotekernes elektroniske ressourcer dækker forskellige behov og emner og er i forskellige formater.

E-tidsskrifter er for eksempel:

- RB Digital – giver adgang til over 350 hovedsageligt engelsksprogede e-tidsskrifter.
- PressReader – over 7.000 udenlandske aviser og magasiner online. Aviserne og magasinerne er fra 120 forskellige lande og på 60 forskellige sprog.
- Faktalink – en samling af elektroniske artikler om aktuelle og samfundsrelevante emner, som har bred interesse.

E-bøger og lydbøger er blandt andet:

- eReolen – bibliotekernes tilbud af danske e-bøger og netlydbøger, skøn- og faglitteratur til både børn og voksne.
- eReolen Global – giver lånere adgang til mere end 4.000 engelske e-bøger og netlydbøger.
- TurTeori – online teori til brug vedr. kørekortkursus og e-læringskurser inden for transportområdets uddannelser.

E-multimedieoptagelser:

- Filmstriben – bibliotekernes digitale filmtilbud. Indeholder en bred vifte af spillefilm, kort- og dokumentarfilm for børn, unge og voksne. Filmstriben er et supplement til de kommercielle filmtjenester, og indholdet udvælges ud fra begreberne kvalitet, alsidighed og aktualitet, jævnfør biblioteksloven. Stingray Qello Concerts – tilbyder online adgang til mere end 1.500 fuldlængde koncertfilm og
- musikdokumentarer.

Databaser er blandt andet:

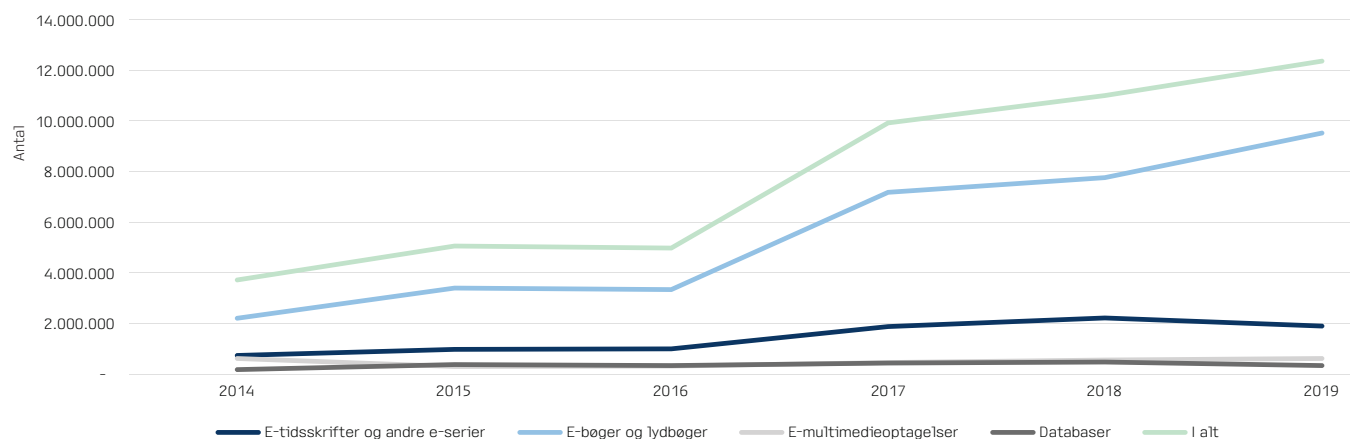
- Access Science – et engelsksproget leksikon, der dækker emnemæssigt bredt, fra biokemi og astronomi til arkæologi og antropologi, og henvender sig til såvel almindeligt interesserede som til studerende og fagfolk.
- Encyclopædia Britannica Online – et omfattende engelsksproget leksikon.
- Gyldendals Onlineordbøger – onlineudgave af Gyldendals ordbøger og udvalgte fagordbøger.
- High School (Student Resources) – in Context – hjælp til opgaveskrivning i 8.-9. klasse og gymnasiet.
- Kompass Easybusiness – giver information om mere end fem millioner virksomheder i 66 lande, registreret efter detaljeret branche- og produktionsindeks.
- Science In Context – engelsksproget database, der dækker det naturvidenskabelige område.

Figur 27 viser, at folkebibliotekernes udbud af elektroniske titler fortsætter med at stige år for år. Bare siden 2017 er summen af elektroniske titler, som de kommunale biblioteksvæsener hver især stiller til rådighed, steget med ca. 25 %. Derfor er man som låner afhængig af, at ens hjemkommune udbyder adgang til de elektroniske ressourcer, man ønsker at anvende. Det skal bemærkes, at udbud af elektroniske ressourcer ikke kan sammenlignes direkte med den fysiske materialebestand. Hvor de fysiske materialer opgøres i antal eksemplarer, opgøres de elektroniske ressourcer her som summen af de titler, bibliotekskommunerne hver især stiller til rådighed. Dvs. at én titel på f.eks. eReolen opgøres som 97, idet 97 bibliotekskommu-

ner i 2017 tilbød adgang til eReolen. Én titel, som i princippet kan lånes ud til x antal brugere samtidig. På det fysiske område tæller den samme titel med i flere eksemplarer, det gør den ikke digitalt.

På trods af at tallene overordnet set vidner om fremgang, er der også for enkelte ressource typer tilbagegang at spore. Fra 2018 til 2019 er summen af e-tidsskrifter, der stilles til rådighed, faldet med 15 %, og antallet af databaseadgange er faldet med 28 %. Volumenmæssigt udgør e-bøger og digitale lydbøger klart den største del af de elektroniske ressourcer, og da fremgangen her er på 23 % fra 2018 til 2019, har det stor betydning for, at de elektroniske ressourcer samlet set er i vækst.

Fig 27: Folkebibliotekernes elektroniske ressourcer 2014-2019

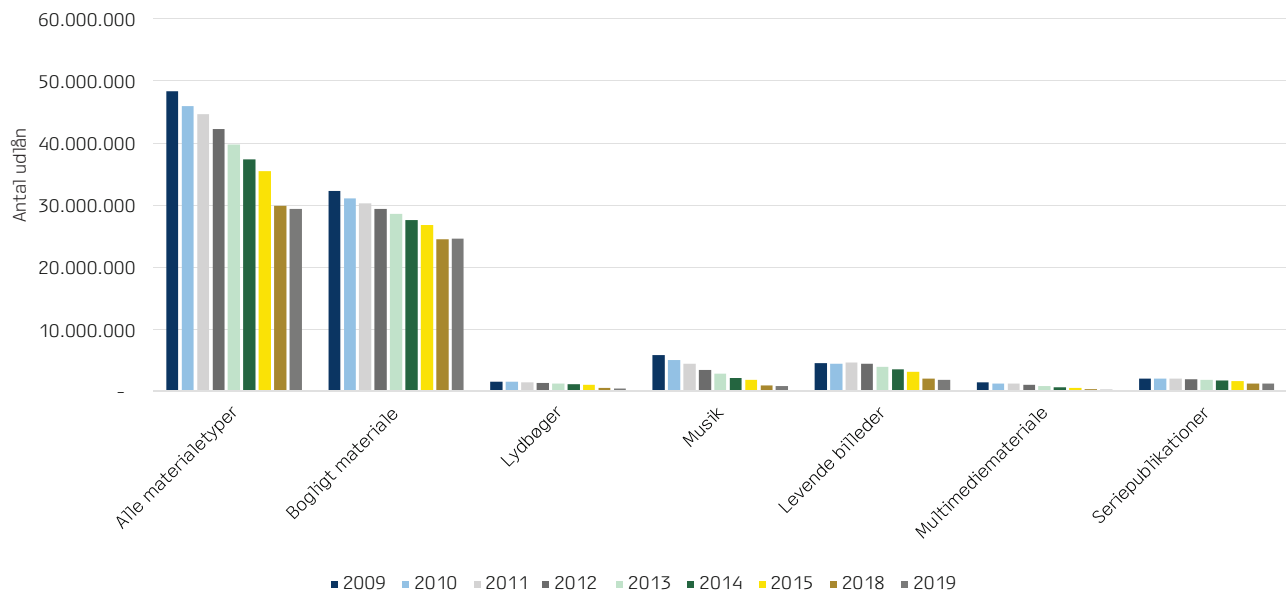
Kilde: Danmarks Statistik, www.statistikbanken.dk, BIB4E (Viser summen af titler som bibliotekskommunerne hver især stiller til rådighed)

UDLÅN AF FYSISKE MATERIALER

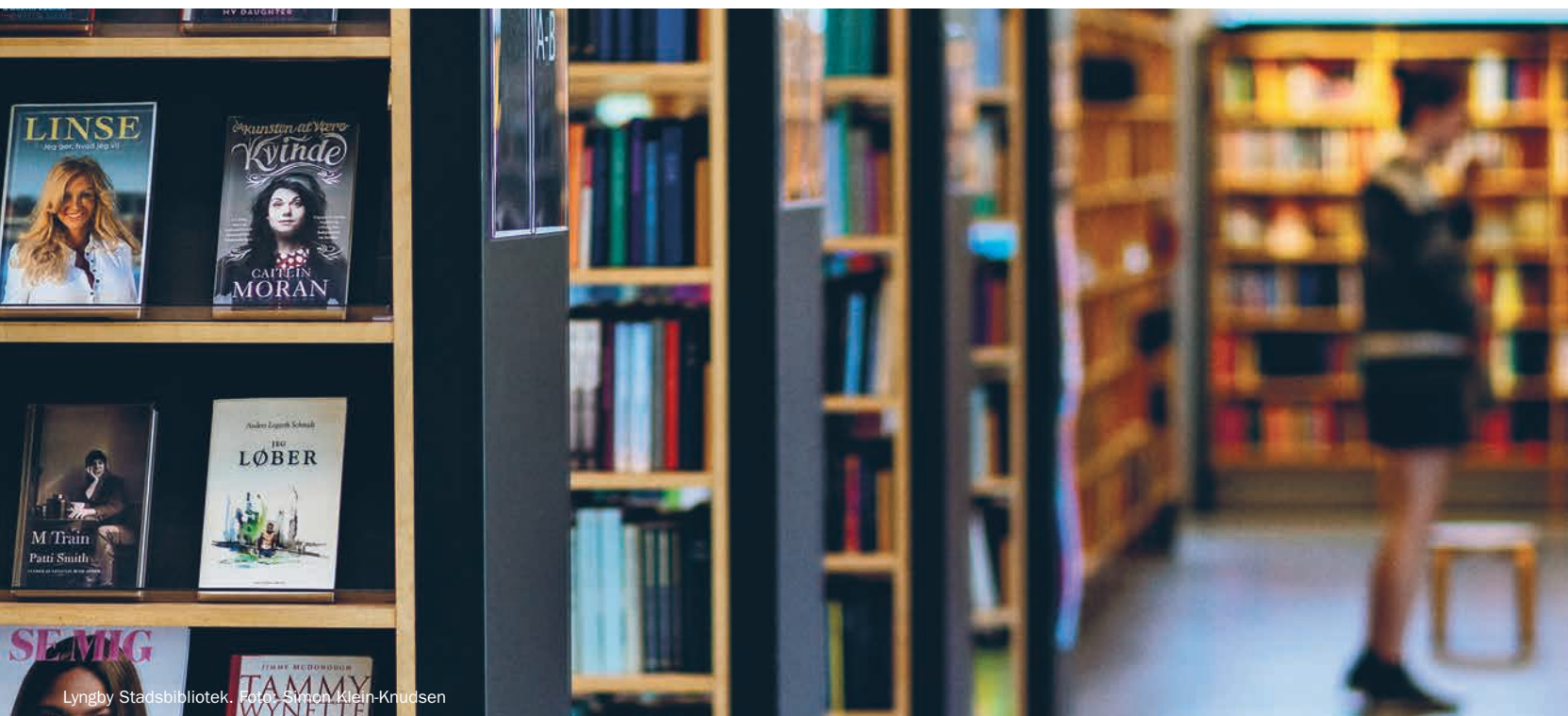
Det samlede udlån af fysiske materialer udgjorde 29,4 mio. eksemplarer i 2019. Dermed er udlånet af fysiske materialer faldet med små 2 % siden 2018. Set i et længere perspektiv er faldet i antallet af udlån dog noget større. De sidste 10 år er det samlede udlån faldet med 36 %. Dette tal dækker dog over store forskelle materialetyperne imellem. De største fald i antallet af udlån ses for musik og

lydbøger, der siden 2010 er faldet med henholdsvis 84 og 67 %. Faldet i udlånet af fysiske lydbøger opvejes dog til fulde af en stigning i udlånet af digitale lydbøger (jf. figur 28). Bøger er den materialeform, der har haft den mindste udlånstilbagegang i perioden. For bøgernes vedkommende er faldet de seneste 10 år på 21 %.

Fig. 28: Folkebibliotekernes udlån af fysiske materialer

Kilde: Danmarks Statistik, www.statistikbanken.dk, BIB4E (Viser summen af titler som bibliotekskommunerne hver især stiller til rådighed)

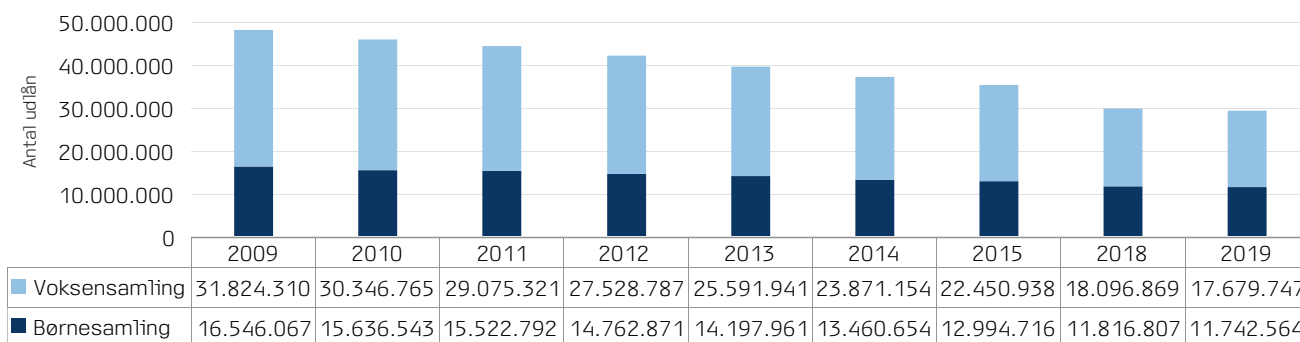

STØRRE TILBAGEGANG I VOKSENUDLÅN END I BØRNEUDLÅN

Fordeles alle fysiske udlån efter børne- og voksenalmsamling, er det tydeligt, at udlån fra voksensamlingen fylder klart mest. Men set over tid har antallet af voksenudlån haft den største procentuelle

tilbagegang. Siden 2010 er antallet af voksenudlån faldet med 42 %, mens antallet af børneudlån er faldet med 25 %.

Fig. 29: Udlån fordelt på fysiske børne- voksenmaterialer

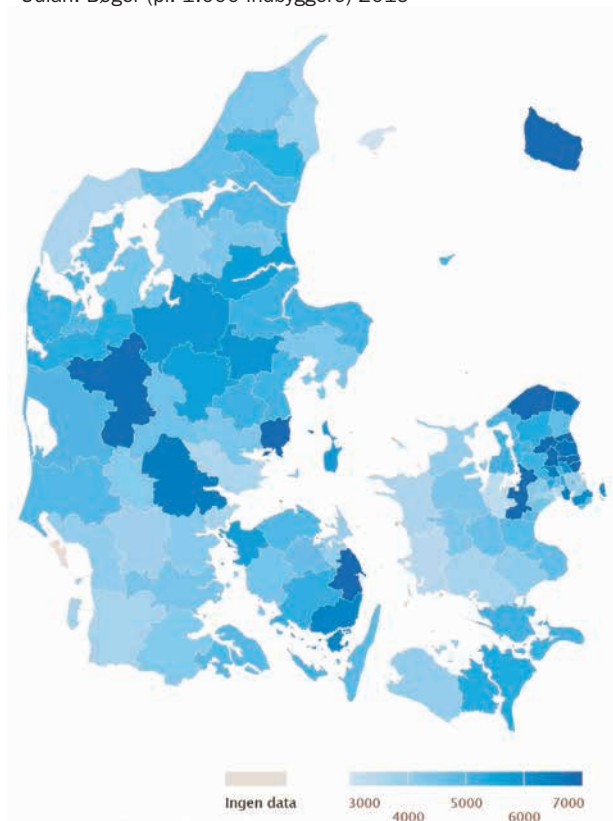

Kilde: Danmarks Statistik, www.statistikbanken.dk, BIB3

GEOGRAFISKE FORSKELLE

Der er store forskelle på antallet af fysiske udlån (alle fysiske materialetyper) pr. 100.000 indbyggere, når man sammenligner landets forskellige kommuner. Det er især i forstadskommunerne nord for København, at udlånstallene er høje, og traditionelt bliver det forklaret med, at der er en sammenhæng mellem hustandsindkomst og uddannelsesniveau (som begge gennemsnitligt set er høje i disse kommuner) og læsning og udlån af bøger. Der er dog også kommuner med et højt niveau af udlån, som ikke lever op til disse kriterier, eksempelvis Odder, Bornholm og Nyborg.

Fig. 30: Sammenlignende folkebiblioteksstatistik. Udlån. Bøger (pr. 1.000 indbyggere) 2019

Kilde: Danmarks Statistik, www.statistikbanken.dk, SBS1

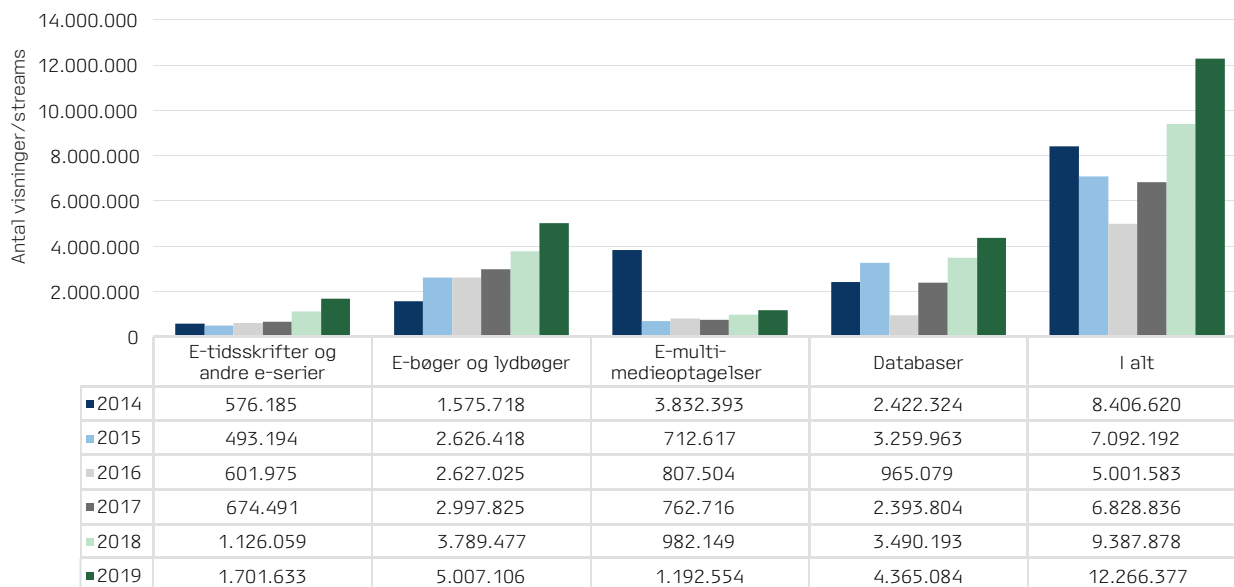
BRUGEN AF ELEKTRONISKE RESSOURCER ER STEGET MED 30 %

Det samlede forbrug af elektroniske ressourcer (e-tidsskrifter, e-bøger/lydbøger, e-multimedieoptagelser og databaser) er steget med knap 4 mio. siden 2014 og udgjorde i 2019 12,3 mio. downloads/streams. Til sammenligning er det samlede udlån af de fysiske materialer i 2019 29,4 mio.

Det er e-bøger, netlydbøger og databaser, der udgør langt hovedparten af udlånene af de elektroni-

ske ressourcer. Fra eReolens udlånsstatistik ved vi, at 60 % af de udlånte titler i 2019 var netlydbøger, og 40 % var e-bøger. Fra 2018 til 2019 er forbruget af elektroniske ressourcer steget med hele 30 %. I 2014 udgjorde brugen af elektroniske ressourcer 18 % af alle udlån, og i 2019 var dette tal steget til 29 %.

Figur 31: Brug af elektroniske ressourcer 2014-2019

Kilde: Danmarks Statistik, www.statistikbanken.dk, BIB4E: Folkebibliotekernes bestand og brug af elektroniske ressourcer efter område, opgørelse og elektronisk materialetype¹.

¹ Det bemærkes, at tallet for visninger i databaser er markant lavere i 2016 sammenlignet med andre år. Det skyldes, at Gyldendals Røde Online Ordbøger udgør en stor del af brugen af databaser, og at Gyldendal i 2016 ikke kunne levere brugstal for størstedelen af året.

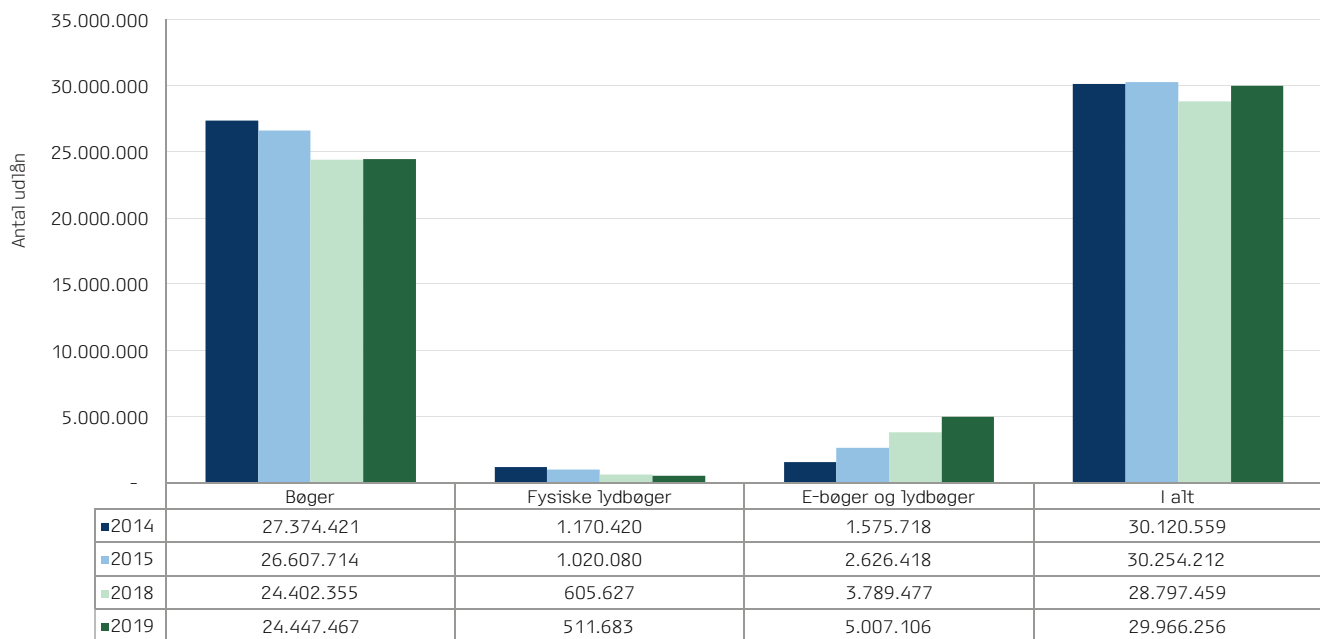

SAMLET UDLÅN PÅ BOGOMRÅDET I FREMGANG

Samler vi fysiske og digitale bogudlån og ser på dem under ét, har der været en udlånsfremgang fra 2018 til 2019 på 4 %. Dette skyldes dels, at der jævnfør fig. 6.7 har været en stor fremgang i brugen af e-bøger og netlydbøger, dels at udlånet af fysiske bøger for første gang i mange år ikke falder sammenlignet med året før. Udlånet af fysiske bøger var både i 2018 og 2019 på omkring 24,4 mio. eksemplarer.

De fysiske bogudlån kan også opgøres i udlån pr. 100.000 borgere og fordeles på kommuneniveau. Fordelingen af bogudlån spejler stort set fordelingen af samtlige materialer (fra figur 32), men da hovedparten af udlånene netop er bøger, er dette ikke så opsigtsvækkende.

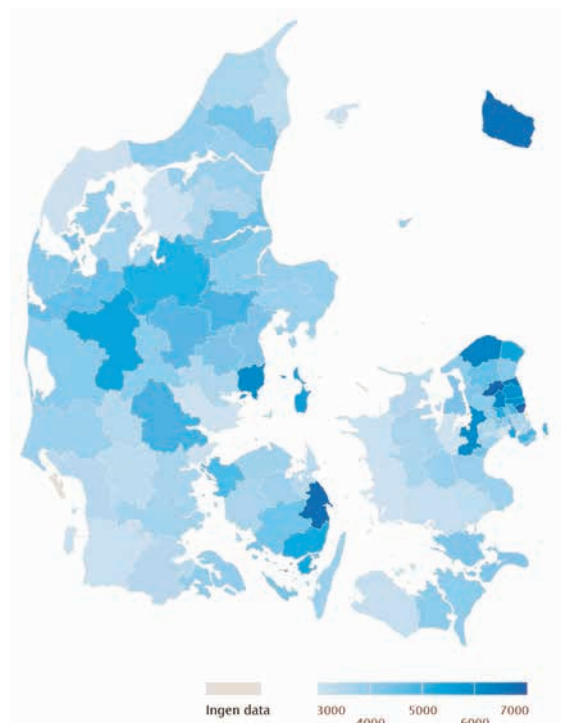
Figur 32: Bogudlån 2014-2015 og 2018-2019

Kilde: Danmarks Statistik, www.statistikbanken.dk, BIB1, BIB4E

Fig. 33: Sammenlignende folkebiblioteksstatistik. Udlån. Bøger (pr. 1.000 indbyggere) 2019 fordelt på kommuneniveau.

Kilde: Danmarks Statistik, www.statistikbanken.dk, SBS1

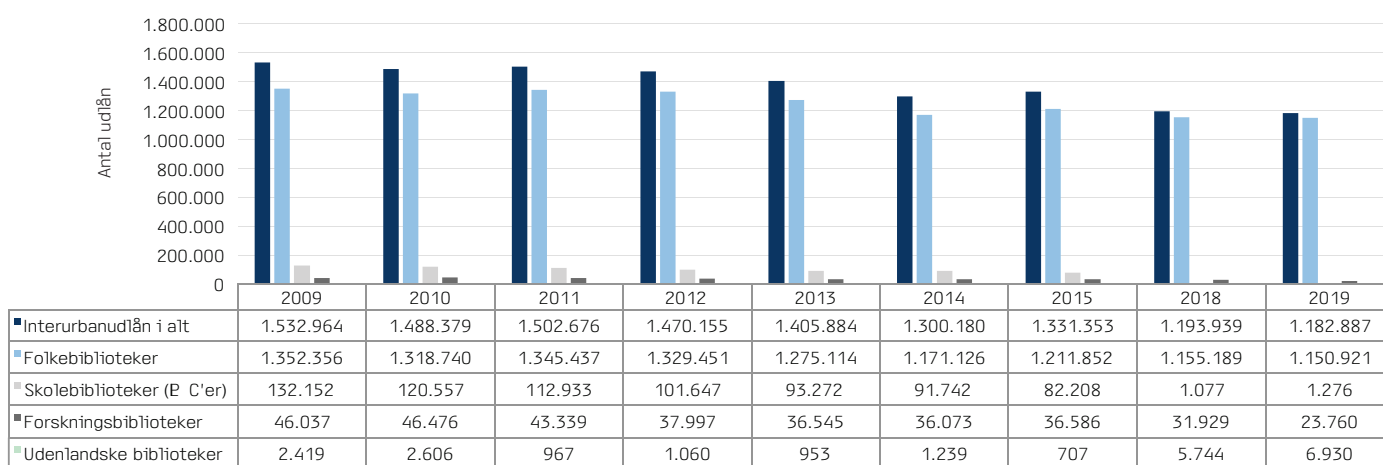

INTERURBANLÅN

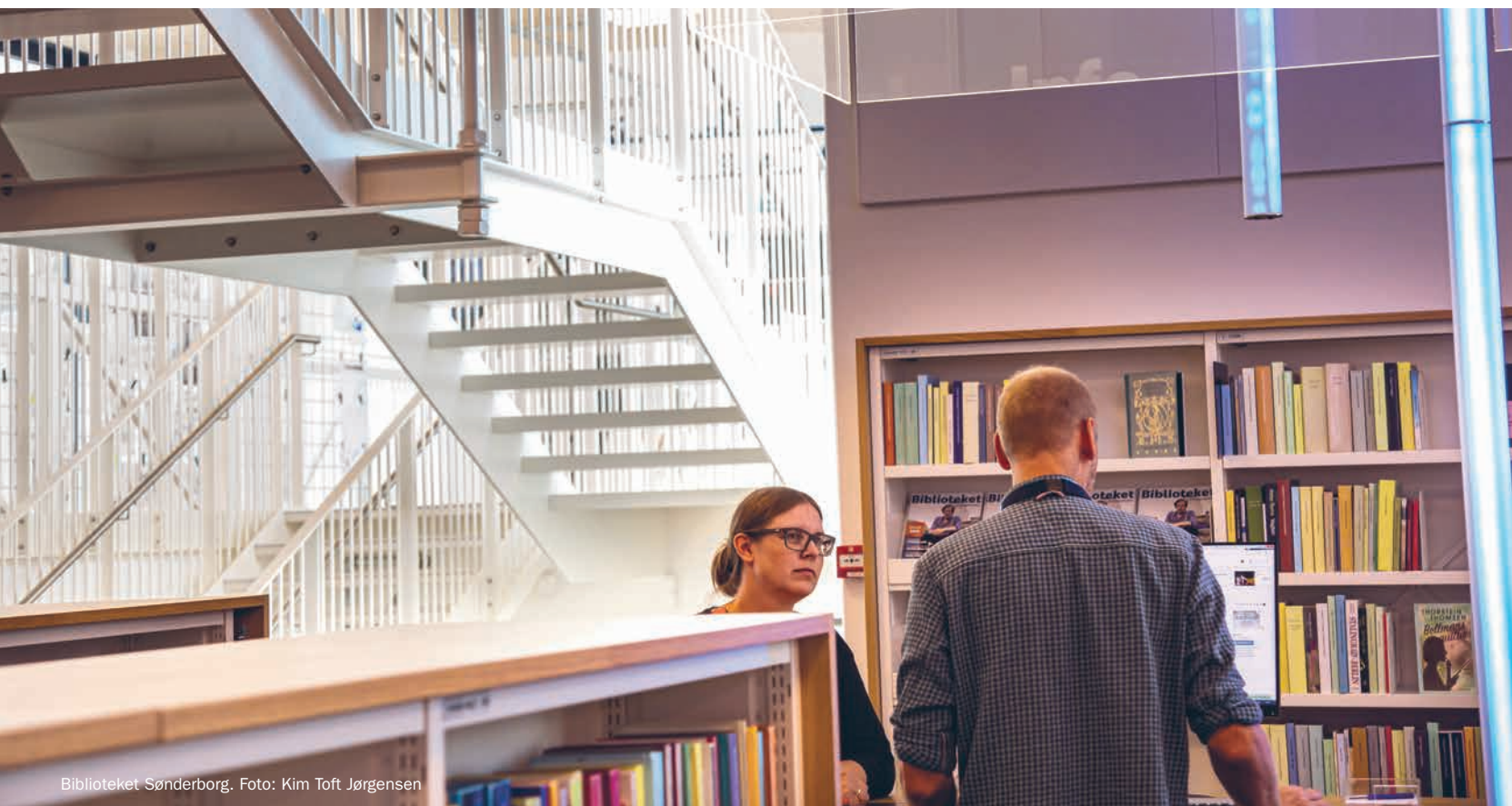
Bibliotek.dk er den fælles database over bibliotekernes samlede bogbestand, og den spiller en afgørende rolle for det interurbane lånesamarbejde. Via bibliotek.dk kan brugerne undersøge, hvilke materialer der findes på nationalt plan, og samtidig få let adgang til at bestille materialerne hjem til deres lokale bibliotek.

Figur 34 viser de interurbane udlån. Generelt ses en faldende tendens i antallet af interurbane udlån. Dog skal det bemærkes, at der sker et markant fald i antallet af lån til skolebiblioteker (PLC'er) fra 2015 til 2018.

Fig. 34: Interurbane udlån

Kilde: Danmarks Statistik, www.statistikbanken.dk, BIB5

CENTRALBIBLIOTEKERNE OG DET NATIONALE LÅNESAMARBEJDE

I Danmark eksisterer der en unik konstruktion i det internationale bibliotekslandskab, nemlig centralbiblioteksstrukturen, hvor staten finansierer en overbygning til de kommunale folkebiblioteker med henblik på udvikling og samarbejde mellem folkebibliotekerne.

Centralbibliotekerne understøtter og bidrager til videreudviklingen af den bedst mulige bibliotekservice til alle borgere, blandt andet ved hjælp af en materialeoverbygning og prioriterede temaspor som del af centralbibliotekernes rammeaftale for 2021-2024.

Seks folkebiblioteker beliggende i Aalborg, Herning, Vejle, Odense, Roskilde og Gentofte modtager et øremærket tilskud til at varetage opgaverne, der er nærmere defineret i rammeaftalen indgået med Kulturministeren. Centralbibliotekerne har med opgaverne både regionalt og landsdækkende fokus. Det er Slots- og Kulturstyrelsen, der har ansvaret for at sikre driften af centralbiblioteksfunktionen for de kommunale folkebiblioteker via en bevilling på finansloven.

Materialeoverbygningen

En af centralbibliotekernes opgaver er materialeoverbygningen. Her sørger centralbibliotekerne for at indkøbe og vedligeholde en overbygningssamling af fysiske og digitale materialer, som ligger uden for, hvad man kan forvente, at de enkelte folkebiblioteker indkøber. Overbygningsmaterialerne som eksempelvis udgøres af smal skøn- eller faglitteratur stilles til rådighed for alle landets folkebiblioteker og derigennem borgerne. Centralbibliotekerne understøtter dermed befolkningens lige adgang til materialer, uanset hvor i landet man befinder sig.

Slots- og Kulturstyrelsen og landets centralbiblioteker har indgået en ny rammeaftale for den fireårige periode 2021- 2024. De seks centralbiblioteker indgår en samlet rammeaftale, hvor fokus blandt andet er på at skabe en tydelig og transparent materialeoverbygning, så folkebibliotekerne ved, hvad de kan forvente fra central side.

Det nationale lånesamarbejde og kørselsordningen

Ud over centralbibliotekernes overbygningsfunktion varetager blandt andet også det Det Kgl. Bibliotek opgaven som national overcentral for landets folkebiblioteker.

Både folkebiblioteker og biblioteker, der modtager støtte fra staten, deltager i det nationale lånesamarbejde, der også strækker sig ud over centralbibliotekernes og Det Kgl. Biblioteks overbygningsfunktion. Det betyder, at den enkelte låner via bibliotek.dk kan bestille fysiske materialer, der ikke er lokalt til rådighed, fra andre biblioteker på tværs af kommunegrænser og på tværs af folke-, fag- og forskningsbiblioteker.

I Danmark er der et udstrakt samarbejde i det danske biblioteksvæsen omkring interurbanudlån. Lånesamarbejdet muliggøres af den nationale kørselsordning, der transporterer materialer rundt mellem bibliotekerne og dermed understøtter lånesamarbejdet omkring udlånsmaterialer mellem bibliotekerne i Danmark. Dermed forkortes afstanden mellem borger og materialer, uanset om de befinder sig i hver sin ende af landet.

07

DE FYSISKE RAMMER

■ Der var i 2019 en stigning i antallet af åbne selvbetjente biblioteker og i bibliotekernes samlede antal åbningstimer. Der var et mindre fald i antallet af betjeningssteder. Der var fire filialer, en bogbus og seks servicepunkter færre i forhold til året før.

NØGLETAL FOR 2019

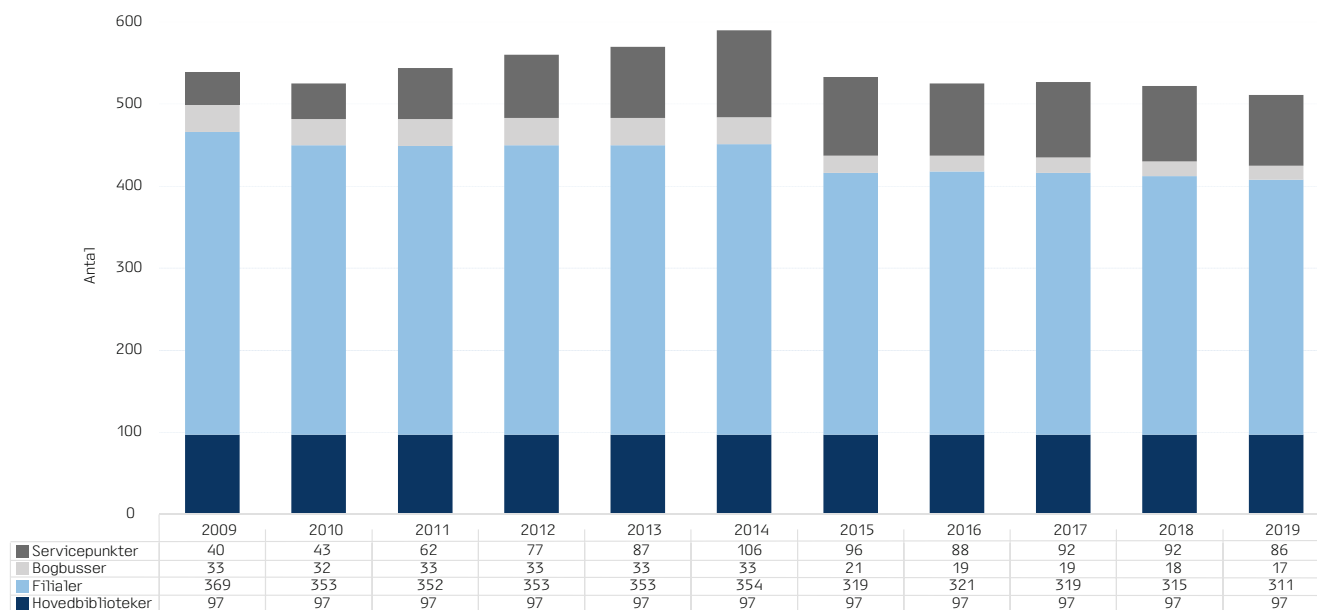
■ Betjeningssteder med materialesamling:	425
■ Servicepunkter:	86
■ Biblioteker med selvbetjent åbningstid ('åbne biblioteker'):	370
■ Åbningstimer pr. uge med betjening:	10.506
■ Åbningstimer pr. uge uden betjening:	27.111

Alle landets 97 bibliotekskommuner* har et hovedbibliotek, sådan som biblioteksloven foreskriver. Herudover, afhængigt af kommunens størrelse og andre forhold, er der biblioteksfilialer, servicepunkter, bogbusser og andre bibliotekstilbud. I perioden 2009-2014 lå antallet af biblioteksfilialer stabilt, men fra 2014 til 2015 var der et fald på

10 % i antallet af filialer. I årene 2015-2017 lå antallet af biblioteksfilialer igen stabilt, mens antallet i 2018 faldt med fire filialer. I 2019 faldt antallet af filialer igen med yderligere fire. I perioden 2009-2019 er antallet af bogbusser næsten halveret fra 33 til 17 bogbusser.

* Bemærk: I Danmark er der 98 kommuner, men da Fanø har betjeningsoverenskomst med Esbjerg Kommune, tales der her om 97 bibliotekskommuner.

Figur 35: Folkebibliotekernes betjeningssteder

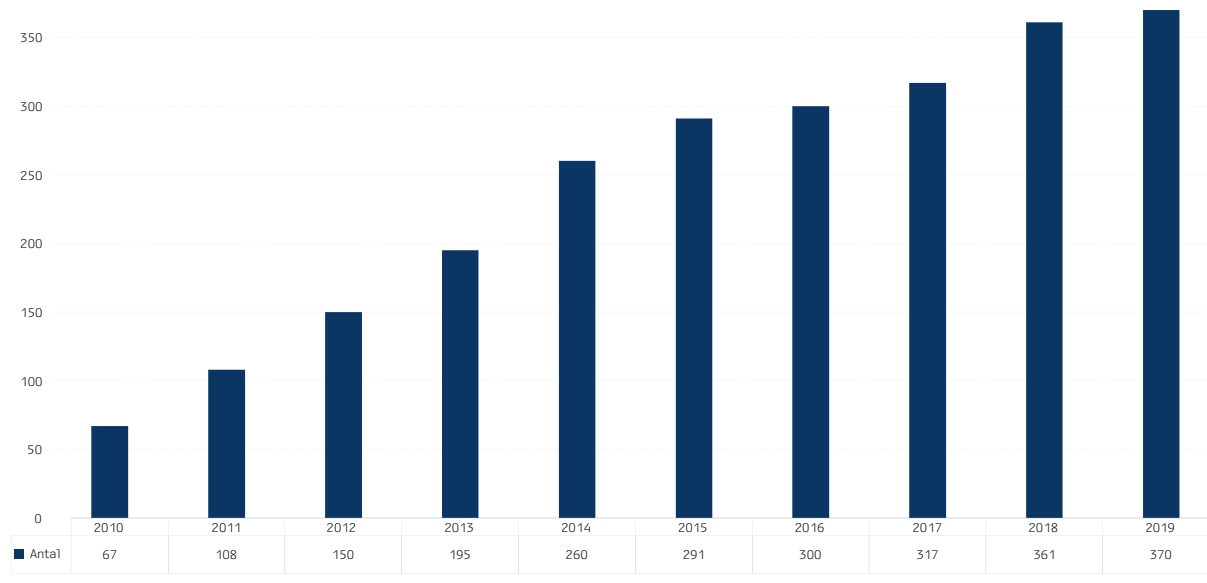
ÅBNE BIBLIOTEKER MED SELVBETJENING OG LÆNGERE ÅBNINGSTID

Åbne biblioteker er biblioteker, hvor det er muligt for brugerne at få adgang uden for den bemandede åbningstid, blandt andet om aftenen og på helligdage. Over en tiårig periode er de såkaldte åbne biblioteker blevet så udbredte, at de er steget i antal med mere end 450 %, fra 67 åbne biblioteker i 2010 til 370 i 2019, hvilket svarer til 87 % af landets biblioteker. I 2019 var det kun to kommuner, der ikke havde ét eller flere biblioteker med mulighed for adgang uden for den bemandede åbningstid.

Stigningen i antallet af åbne biblioteker afspejler til en vis grad stigningen i de samlede åbningstimer pr. uge på folkebibliotekerne, hvilket fremgår af figur 36 samt figur 37 på næste side. I gennem-

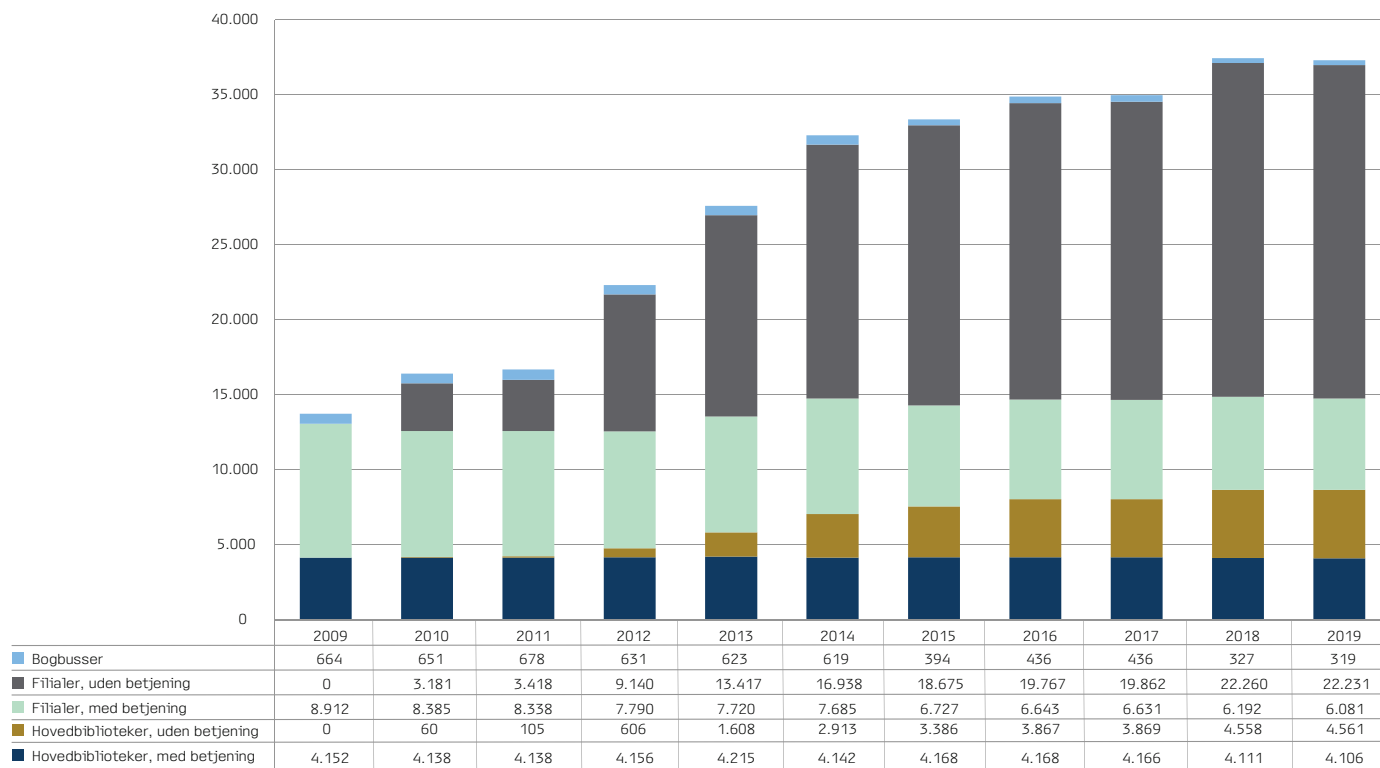
snit havde hvert bibliotek åbent i 101 timer om ugen, hvilket svarer til 14 timer hver dag alle ugens syv dage. Den bemandede åbningstid er gået tilbage med i alt 3.222 timer siden 2009, hvilket svarer til et fald på 23 %. I samme periode er antallet af betjeningssteder faldet med 5 %. Til gengæld er den ubemandede åbningstid steget fra 664 timer i 2009 til 27.111 timer pr. uge i 2019. For hovedbibliotekernes vedkommende er den ubetjente åbningstid steget eksplosivt gennem årene, samtidig med at hovedbibliotekernes antal timer med betjening er stabilt i hele perioden 2009-2019.

Figur 36: Antallet af 'åbne biblioteker' - biblioteker, der også har åbent uden betjening

Kilde: Slots- og Kulturstyrelsens biblioteksregister

Figur 37: Åbningstimer pr. uge på folkebibliotekerne

Kilde: www.statistikbanken.dk, BIB2B

NYE BIBLIOTEKER

I 2019 blev der bygget nye biblioteker i Vejen, København og på Drejøl. I Vejen Kommune blev det nye hovedbibliotek åbnet i november 2019 som en del af det nybyggede Alfa Tower, centralt beliggende ved Vejen Station og omgivet af ungdomsuddannelser og idrætscenter. I Københavns Kommune flyttede Nørrebro Bibliotek til en ny adresse i en nyindrettet gammel sporvognsremise og blev en del af en café-, idræts- og kulturhal, Nørrebrohallen. I 2019 blev Drejøl Bogdepot til Drejøl Bibliotek, da det sammen med Drejøl Lokalarkiv flyttede

ind i en ny tilbygning ved Drejøl Forsamlingshus. Derudover svarede 12 af de 97 adspurgte bibliotekskommuner i Biblioteksbarometerundersøgelsen, at der er aktuelle planer om at bygge nyt bibliotek i kommunen.

I løbet af 2019 har 14 kommuner gennemført ombygninger af eksisterende biblioteker, og i 40 kommuner har man nyindrettet eksisterende biblioteker. I to kommuner har man lavet en tilbygning til et eksisterende bibliotek.

08

RESSOURCER

■ **Bibliotekernes samlede indtægtgrundlag er faldet med 15,7 % siden 2009. En stigende del af materialebudgettet går til indkøb af bøger. Digitale ressourcer udgjorde 30 % af folkebibliotekernes samlede materialeindkøb i 2019, og andelen har været støt stigende igennem de seneste år.**

NØGLETAL FOR 2019

■ Folkebibliotekernes udgifter i alt:	2.749.254.000
■ Materialeudgifter:	305.001.000
■ Personaleudgifter:	1.694.935.000
■ Folkebibliotekernes indtægter:	
■ Kommunale bevillinger:	2.481.953.000
■ Egenindtægter:	267.347.000

Folkebibliotekernes ressourcer vedrører både økonomiske ressourcer og personaleressourcer. Udviklingen i nedenstående prisændringer opgøres i faste priser med 2015 som referenceår. Faste priser er renset for inflation og giver dermed et bil-

lede af, hvad for eksempel det reale indtægtsniveau i 2009 svarer til i 2019-priser. På den måde er det muligt at få et billede af prisudviklingen over en årrække, målt i nutidspriser.

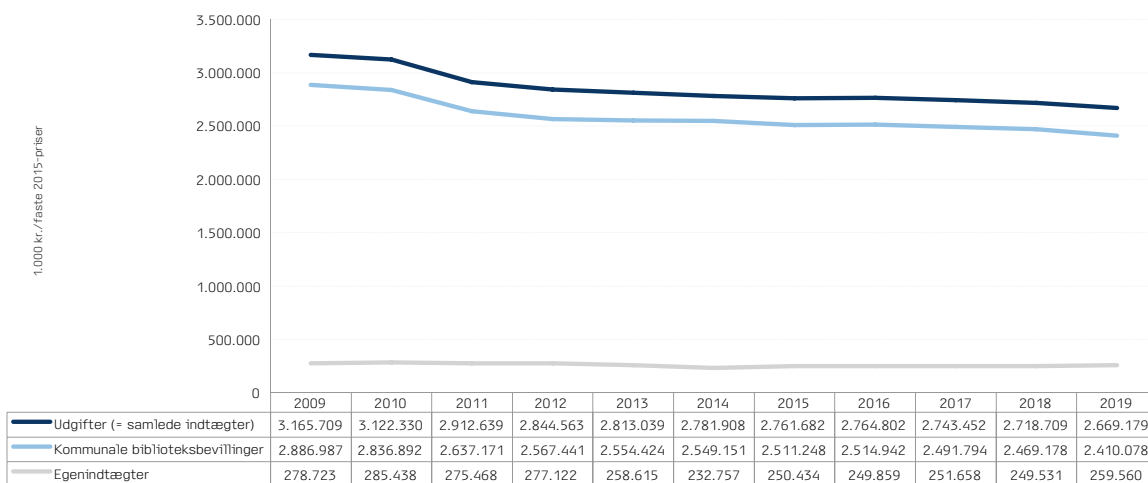
BIBLIOTEKERNES ØKONOMI

Bibliotekernes indtægter er sammensat af kommunale bevillinger og egenindtægter. Egenindtægterne dækker over tilskud fra fonde, puljemidler og andre indtægtskilder som arrangementer og gebyrer. Figur 38 giver et samlet overblik over bibliotekernes indtægtgrundlag.

I 2019 udgjorde de samlede indtægter 2,7 mia. kr., svarende til et fald på 2 % fra 2018 til 2019. De samlede indtægter er faldet med 16 % siden 2009.

De kommunale bevillinger har hvert år siden 2009 udgjort omkring 91 % af de samlede indtægter, mens egenindtægter har udgjort de resterende 9 %. Det samlede indtægtsfald er således et udtryk for både faldende kommunale bevillinger og faldende egenindtægter. I 2019 har der dog været en lille stigning i egenindtægterne i forhold til årene før. De kommunale bevillinger udgjorde i 2019 således 90 % af de samlede indtægter, mens egenindtægter udgjorde de resterende 10 %.

Figur 38: Folkebibliotekernes økonomi 2009-2018

Kilde: Danmarks Statistik, www.statistikbanken.dk, BIB6, omregnet til faste priser, prisindex PRIS112, Forbrugerprisindex (2015=100)

MATERIALEUDGIFTER

Folkebibliotekernes samlede udgifter til materialer (både fysiske og digitale) var i 2019 stor set uændrede i forhold til året inden. Samlet set har der siden 2009 været et fald i materialeudgifterne på 30 %.

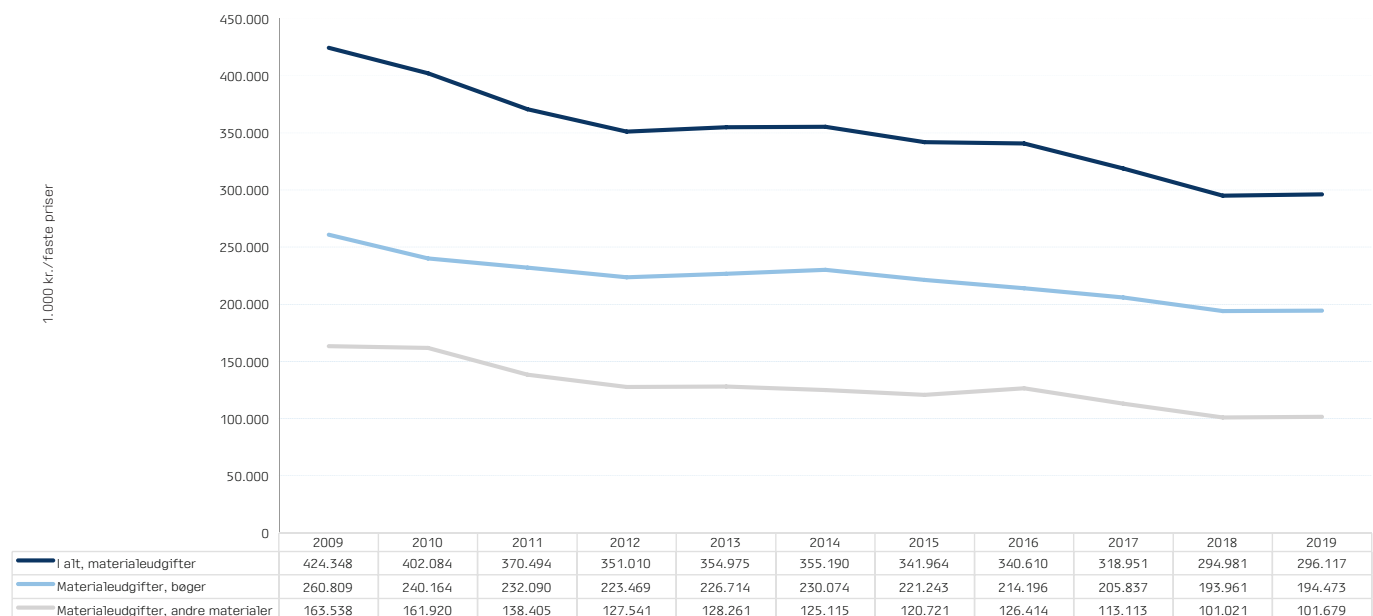
Sammenholder man folkebibliotekernes materialeudgifter med folkebibliotekernes samlede udgifter, udgjorde materialeudgifterne i 2019 11 %. Til sammenligning udgjorde de 13 % i 2009.

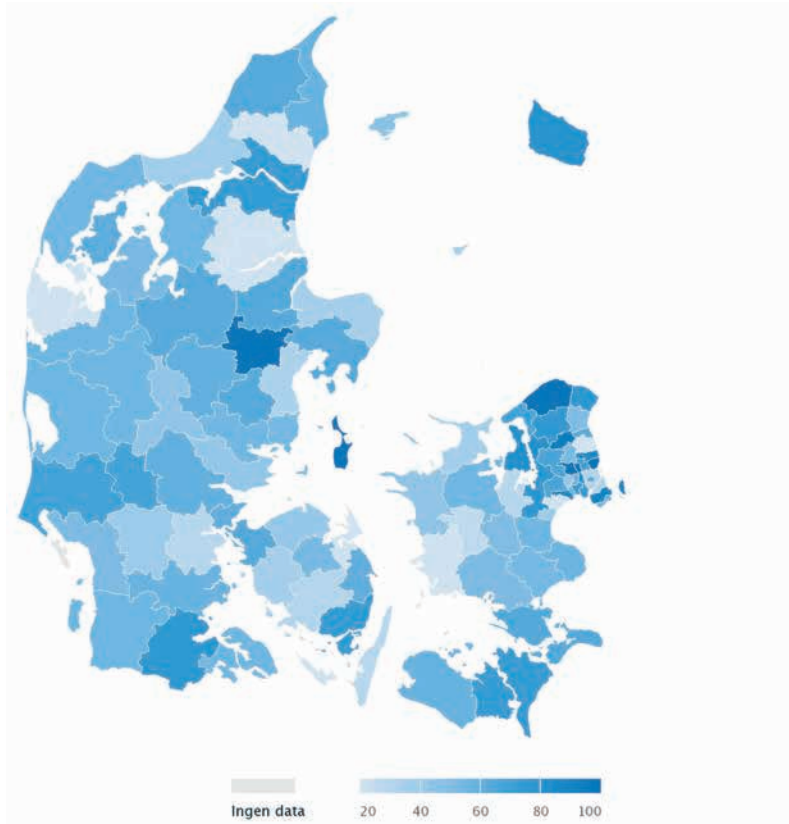
Materialeudgifterne er delt op i to underkategorier: *udgifter til bøger og andre materialer*. I 2019

udgjorde bogudgifter 66 % af de samlede materialeudgifter, mens udgifter til andre materialer således udgjorde 34 %. En stigende andel af materialebudgettet er siden 2009 blevet brugt til bøger. I 2009 udgjorde bogudgifter 61 % af de samlede materialeudgifter, mens udgifter til andre materialer således udgjorde 39 %.

De nævnte tal vedrører materialeudgifter på landsplan. I figur 40 på næste side fremgår forskellene mellem landets bibliotekskommuner.

Figur 39: Folkebibliotekernes materialeudgifter 2009-2019

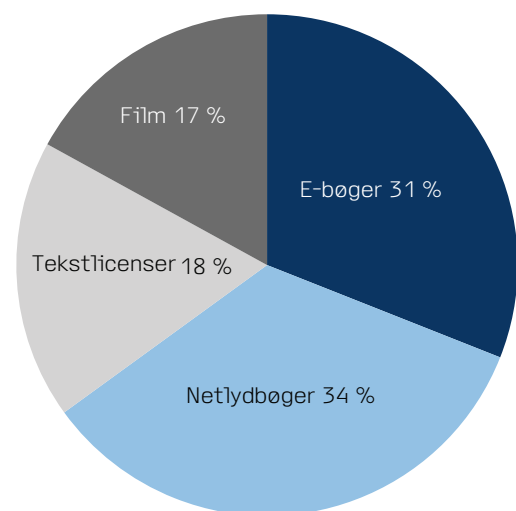

Figur 40: Sammenlignende folkebiblioteksstatistik. Materialeudgifter (pr. 1.000 indbyggere) 2019

DIGITALE RESSOURCER

Danmarks Statistik opgør ikke, hvor stor en andel de elektroniske ressourcer udgør af materialeudgifterne. Det fremgår af Slots- og Kulturstyrelsens Biblioteksbarometerundersøgelse, at de digitale ressourcer udgjorde 30 % af folkebibliotekernes samlede materialeindkøb i 2019. Denne andel har været støt stigende igennem de seneste år. Til sammenligning udgjorde andelen af de digitale ressourcer 26 % af folkebibliotekernes samlede materialeindkøb i 2018 og 17 % i 2014.

I 2019 var udgifterne til de digitale ressourcer fordelt på følgende andele: netlydbøger 34 %, e-bøger 31 %, tekstlicenser 18 % og film 17 %.

Figur 41: Procentvis fordeling af bibliotekernes elektroniske materialekøb efter kategori

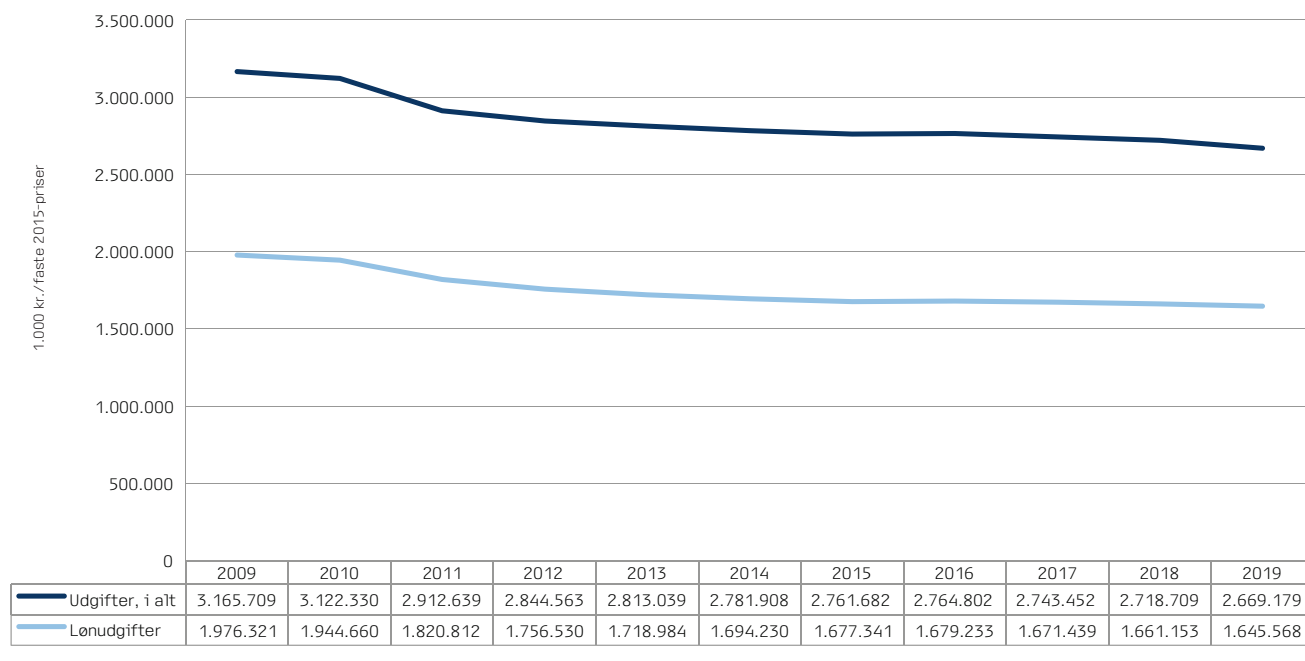
Kilde: Biblioteksbarometer for folkebiblioteker i 2019, Slots- og Kulturstyrelsen

PERSONALEUDGIFTER

Figur 42 viser udviklingen i folkebibliotekernes samlede personaleudgifter fra 2009 til 2019. Lønudgifter udgjorde i 2019 1,6 mia. kr., svarende til et fald på 1 % siden 2018. Andelen af lønudgifter i

forhold til folkebibliotekernes samlede udgifter har været stabil igennem de seneste 10 år. I 2019 udgjorde lønudgifter 62 % af bibliotekernes samlede udgifter, det samme som i 2009.

Figur 42: Folkebibliotekernes personaleudgifter 2009-2019

Kilde: Danmarks Statistik, www.statistikbanken.dk, BIB6, omregnet til faste priser, prisindeks PRIS112, forbrugerprisindeks (2015 = 100)

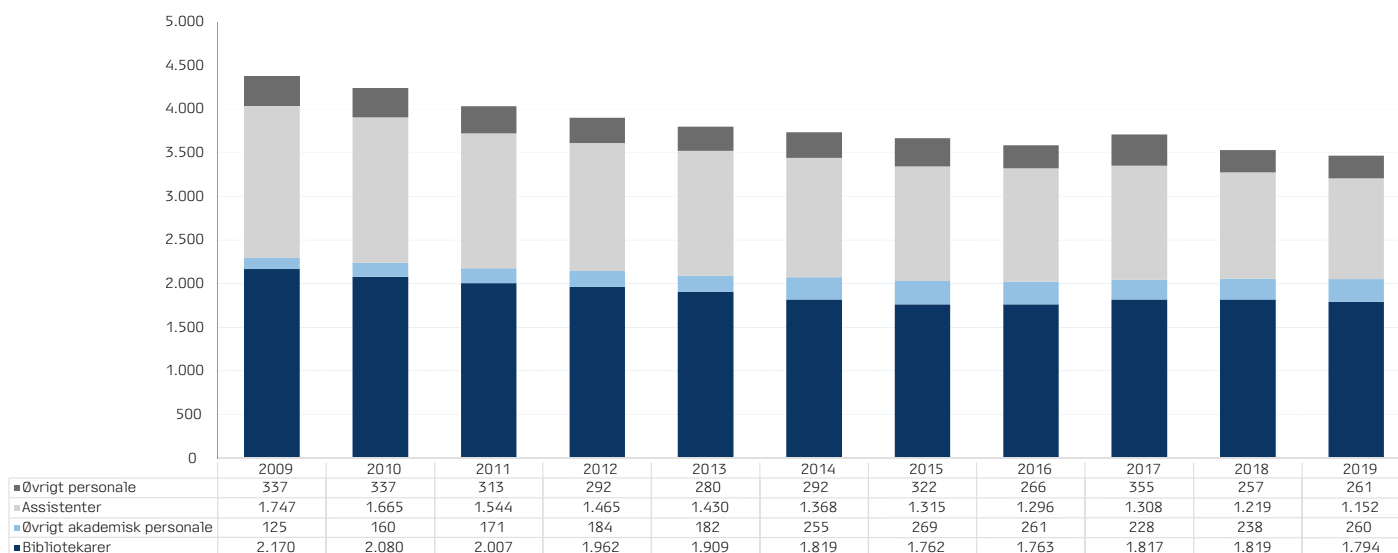

FOLKEBIBLIOTEKERNES PERSONALE

I 2019 var der i alt 3.467 årsværk ansat på landets folkebiblioteker. Det er et fald på 65 årsværk siden 2018, svarende til 2 %. Siden 2009 har der været et fald på 911 årsværk, hvilket svarer til et fald på 21 %. Dette afspejler, at den bemandede åbningstid i samme periode er faldet med 22 %, ligesom

antallet af biblioteker (betjeningssteder) er faldet med 12 % i perioden. Der er dog forskel i udviklingsmønstret for de enkelte personalegrupper, hvilket fremgår af figur 43.

Figur 43: Folkebibliotekernes personale 2009-2019

Kilde: www.statistikbanken.dk, BIB6

Bibliotekarer

Bibliotekarer udgjorde 50 % af folkebibliotekernes personale i 2019 og var dermed den største personalegruppe. Til sammenligning var andelen af bibliotekarer 47 % i 2009.

Øvrigt akademisk personale

Kategorien *øvrigt akademisk personale* udgøres af kandidater fra universiteter og andre lange videregående uddannelsesinstitutioner. Andelen af akademisk personale ansat på landets folkebiblioteker var i 2019 på 7 %, hvilket er 4 procentpoint højere end i 2009. Fra 2009 til 2015 steg antallet af denne personalegruppe markant. Siden har det ligget nogenlunde konstant.

Assistent

I 2019 var assistenter fortsat den næststørste personalegruppe på folkebibliotekerne med 32 %. Andelen er dog faldet med 6 procentpoint siden 2009. I absolutte tal udgør dette fald 595 årsværk, og as-

sistenterne er dermed den personalegruppe, der er blevet beskåret mest hen over årene.

Øvrigt personale

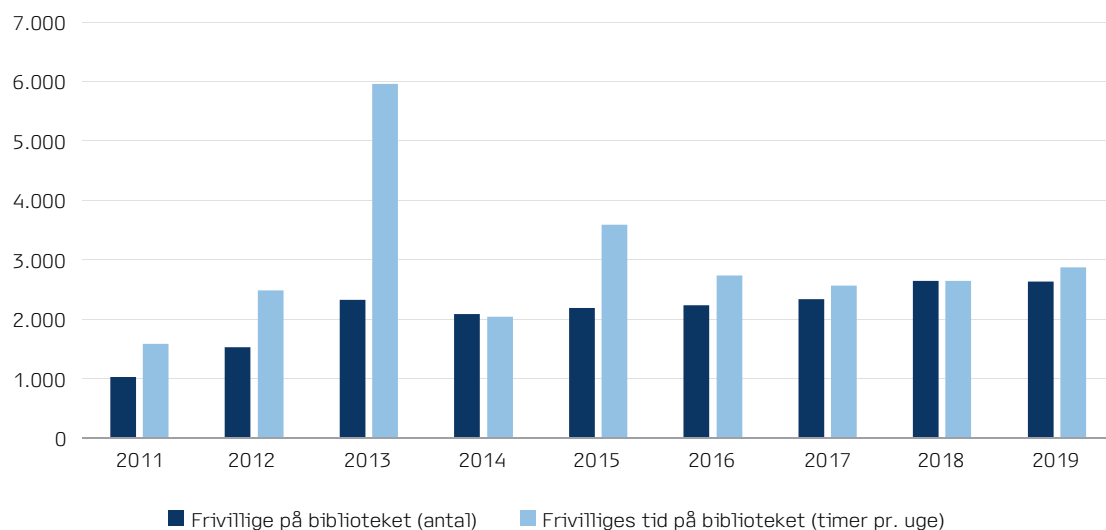
Kategorien *øvrigt personale* omfatter for eksempel betjente og rengøringspersonale. I 2019 udgjorde øvrigt personale 7 % af personalet på landets folkebiblioteker, hvilket er den samme andel som i 2009.

Frivillige

Antallet af frivillige på landets folkebiblioteker er steget med 155 % siden 2011, fra 1.032 til 2.635 i 2019. Det antal timer, som frivillige bidrager med, er steget med 82 % siden 2011, fra 1.583 til 2.878 i 2019.

Som det fremgår af figur 44, var antallet af frivilliges timer på folkebibliotekerne dog væsentligt højere i 2013, hvor det lå dobbelt så højt som i 2019. Frivillige brugte gennemsnitligt omtrent en time om ugen på biblioteket i 2019.

Figur 44 Frivillige på folkebibliotekerne 2011-2019

Kilde: Danmarks Statistik, www.statistikbanken.dk/BIB2B

Tal fra Biblioteksbarometerundersøgelsen viser, at 80 ud af 97 bibliotekskommuner involverede frivillige i 2019. I tabel 4 fremgår det, i hvilke forbindelser de 80 bibliotekskommuner har involveret frivillige. Det er især i forbindelse med arrangementer, IT-vejledning og i læseklubber, at de frivillige involveres. Desuden lægger mange biblioteker rum til lektiecaféer, hvor frivillige også er klar til at hjælpe.

Tabel 4: Bibliotekernes involvering af frivillige 2019

	Procent*
Biblioteksarrangementer	70%
Coding pirates	30%
Festivaler	35%
Hjælp til bibliotekets klubber	26%
IT-vejledning/IT-café	56%
Lektiecaféer	36%
Lokalarkiv	36%
Læseklubber	46%
Makerspace	13%
Sprogcafé	23%
Andet	54%

Kilde: Biblioteksbarometer for folkebiblioteker 2019, Slots- og Kulturstyrelsen.

* Angiver graden af i hvilke forbindelser man har involveret frivillige hos de 80 ud af 97 bibliotekskommuner, der involverede frivillige i 2019.

■ FIND FLERE TAL OM BIBLIOTEKERNE

Danmarks Statistik og Biblioteksbarometeret for 2019 har mange flere oplysninger om bibliotekerne og danskernes kulturvaner, som der ikke er plads til i denne publikation:

[www.statistikbanken.dk
kortlink.dk/slks/23dun](http://www.statistikbanken.dk/kortlink.dk/slks/23dun)

■ LÆS MERE OM PROJEKTER MED TILSKUD FRA UDVIKLINGSPULJEN FOR FOLKEBIBLIOTEKER OG PÆDAGOGISKE LÆRINGSCENTRE

I Slots- og Kulturstyrelsens Projektbank ligger der beskrivelser og afsluttende rapporter fra de mange projekter, der har fået tilskud fra Udviklingspul-

jen for folkebiblioteker og pædagogiske læringscentre.
<http://projektbank.dk/>

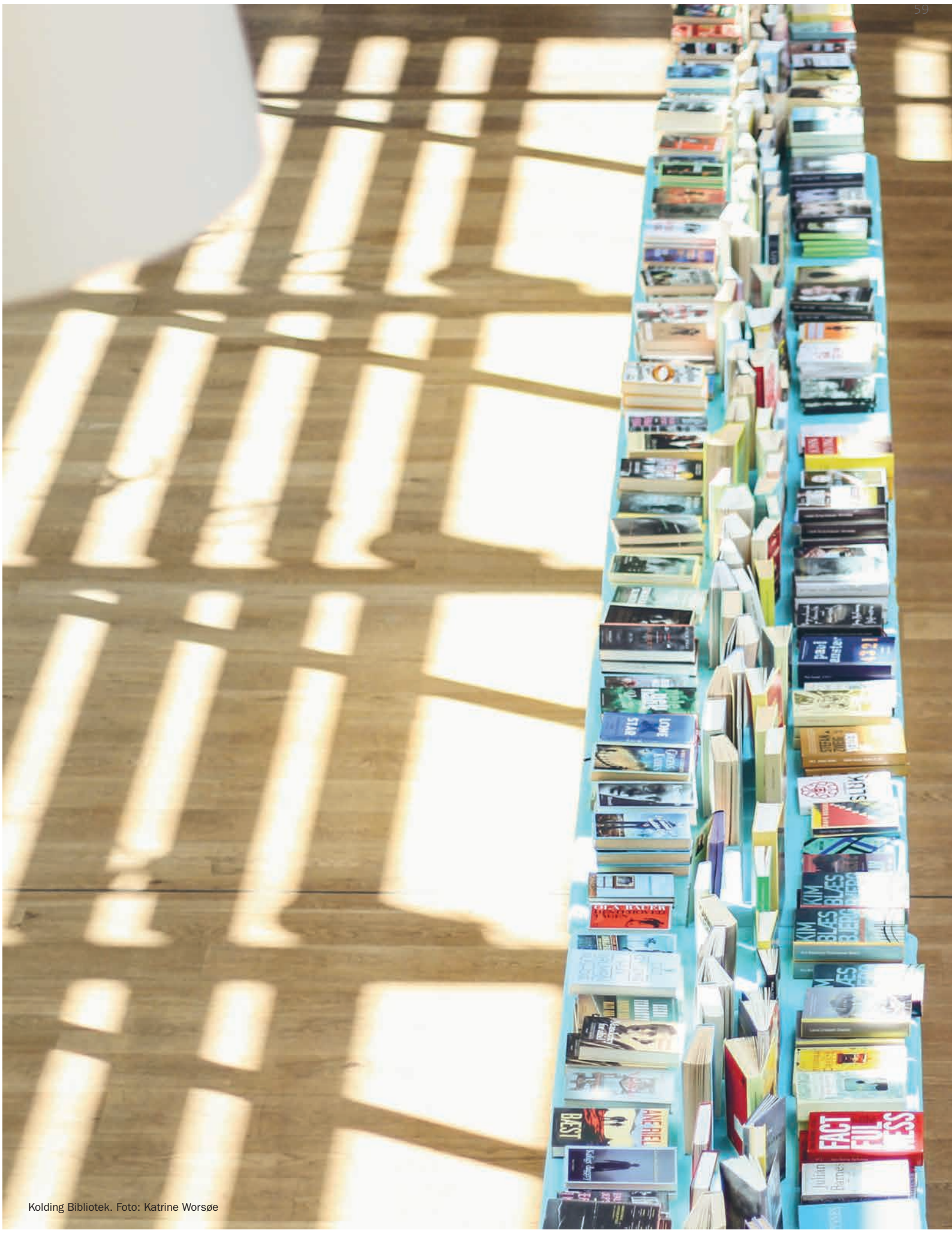
■ LÆS MERE OM SLOTS- OG KULTURSTYRELSENS OPGAVER PÅ BIBLIOTEKSOMRÅDET

Slots- og Kulturstyrelsen underbygger bibliotekerne opgave med at fremme oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet. Styrelsen varetager en række ansvarsområder fastlagt i lov om biblioteksvirksomhed og understøtter udviklingen på biblioteksområdet.

Læs mere om biblioteker og Slots- og Kulturstyrelsens opgaver på biblioteksområdet:
[https://slks.dk/omraader/kulturinstitutioner/
biblioteker/](https://slks.dk/omraader/kulturinstitutioner/biblioteker/)

Slots- og Kulturstyrelsen har blandt andet ansvaret for en decentral struktur, hvor seks geografisk spredte biblioteker (centralbiblioteker) får statsligt tilskud til at varetage en række opgaver, der kommer alle folkebiblioteker til gode. Det drejer sig f.eks. om en forpligtelse til at have en særlig udbygget materialesamling, som alle biblioteker kan låne fra. Desuden skal centralbibliotekerne skabe grobund for udvikling og samarbejde folkebibliotekerne imellem samt udbrede nationale indsatser.

[http://slks.dk/biblioteker/nationale-ordninger/
centralbiblioteker/](http://slks.dk/biblioteker/nationale-ordninger/centralbiblioteker/)

Kolding Bibliotek. Foto: Katrine Worsøe

FOLKEBIBLIOTEKER I TAL 2019

Redaktion: Jeppe Bjerregaard Jessen, Nina From Jensen,
Jeppe Naur Jensen og Marie Starup

Publiceret af Slots- og Kulturstyrelsen oktober 2019

Publikationen kan hentes på:

<https://slks.dk/omraader/kulturinstitutioner/biblioteker/biblioteks-statistik/folkebiblioteker-i-tal/>

ISBN: 978-87-92681-96-6

Elektronisk ISBN: 978-87-92681-97-3

Grafisk produktion: Stæhr Grafisk
Omslagsfoto: Aalborg Bibliotekerne

